

1

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Επιδιωκόμενοι διδακτικοί στόχοι

1. Να επισημάνουν οι μαθητές τις σημαντικότερες αλλαγές που επέφεραν οι αποφάσεις του Συνεδρίου της Βιέννης και να τις συσχετίσουν με τις αποφάσεις που ελήφθησαν στο Συνέδριο για επιβολή νέας τάξης πραγμάτων στην Ευρώπη.
2. Να αντιληφθούν τη σπουδαιότητα των αποφάσεων του Συνεδρίου της Βιέννης σε σχέση με το Ανατολικό Ζήτημα και τις επιπτώσεις που είχαν αυτές στον τρόπο αντιμετώπισης της Ελληνικής Επανάστασης από τις Μ. Δυνάμεις.
3. Να γνωρίσουν τις προσπάθειες αποκατάστασης του παλαιού καθεστώτος στην Ευρώπη μέσω της κατάπνιξης των κινημάτων που προηγήθηκαν της Ελληνικής Επανάστασης
4. Να επισημάνουν τις περιοχές όπου έλαβαν χώρα τα κινήματα στην υπόλοιπη Ευρώπη, πριν από την έναρξη του Ελληνικού Αγώνα, όπως επίσης και τις ομοιότητες και τις διαφορές με την Ελληνική Επανάσταση.
5. Να γνωρίσουν το πολιτικό κλίμα κάτω από το οποίο ξέσπασε η Ελληνική Επανάσταση και τους λόγους της αρνητικής αντιμετώπισής της από τις Μ. Δυνάμεις.
6. Να γνωρίσουν την ορολογία της περιόδου για την Ευρώπη αλλά και την ορολογία για τους παράγοντες εκείνους που συνέβαλαν θετικά ή αρνητικά στην επιβίωση του ελληνισμού κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας.
7. Να γνωρίσουν τα κυριότερα πρόσωπα των πολιτικών εξελίξεων και το χώρο δράσης τους στον ελληνικό χώρο και στην υπόλοιπη Ευρώπη.
8. Να γνωρίσουν το ρόλο της Φιλικής Εταιρείας στην οργάνωση της Ελληνικής Επανάστασης και τη συμβολή του παροικιακού ελληνισμού σ' αυτήν.
9. Να επισημάνουν τις εναλλαγές κυριάρχων στα Επτάνησα και τη σύνδεση αυτού του γεγονότος με τη θέση των νησιών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 11 ώρα

1. α) Αφού παρατηρήσετε πρώτα το χάρτη της Ευρώπης μετά το Συνέδριο της Βιέννης (1815.8), να τον συγκρίνετε με τον αντίστοιχο χάρτη πριν την πτώση του Ναπολέοντα (1814.1) και να αναφέρετε ποια ήταν τα εδαφικά κέρδη της Ρωσίας, της Αυστρίας και της Μ. Βρετανίας μετά το Συνέδριο της Βιέννης το 1815, κάνοντας χρήση και των πληροφοριών που δίνει το αντίστοιχο κείμενο.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί πρώτα την ημερομηνία 1815.8 και επισημαίνει τη θέση και τα όρια της Ρωσίας, της Αυστρίας και της Μ. Βρετανίας. Παράλληλα επισημαίνει τις θέσεις του Βελγίου, της περιοχής της σημερινής Γερμανίας, της Πρωσίας, της Πολωνίας και της Ιταλίας, προκειμένου να εντοπισθούν οι περιοχές των κυριότερων εδαφικών αλλαγών.

Στη συνέχεια είτε πληκτρολογεί ξεχωριστά τις ημερομηνίες 1814.1, 1815.8 και 1816.1 είτε πληκτρολογεί το 1814.1 και μετά, προχωράει το χάρτη μέχρι το 1816.1 επισημαίνοντας τις αλλαγές. Επίσης μπορεί να πληκτρολογήσει την ημερομηνία 1814.1 και κάνοντας κλικ στο + να επισημάνει τις κυριότερες εδαφικές διαφοροποιήσεις οι οποίες είναι οι εξής:

1814.2 Εισβολή συμμαχικών δυνάμεων στη Γαλλία,

1814.4 Εισβολή συμμαχικών δυνάμεων στη Γαλλία και αυστριακών στην Ιταλία-παράτηση Ναπολέοντα,

1814.6 Συνέχιση εισβολής συμμάχων στη Γαλλία,

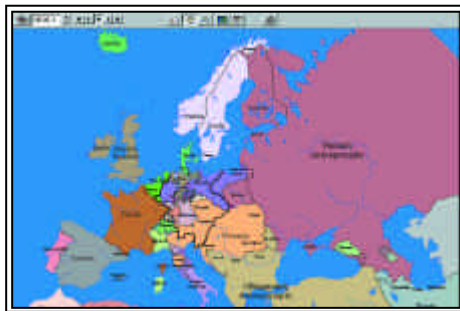
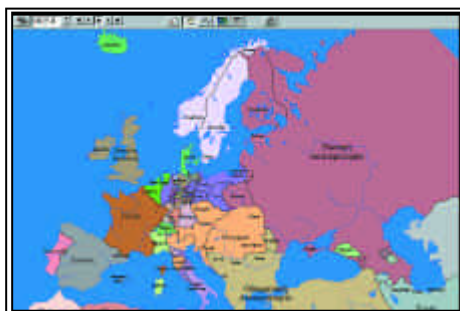
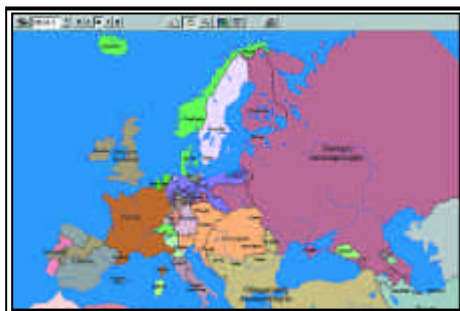
1814.7 Εισβολή Αυστριακών στη Βαυαρία,

1815.4-5 Επέκταση Αυστριακής Αυτοκρατορίας στο Βασίλειο της Νεάπολης,

1815.5-8 Οριστικά αποτελέσματα Συνεδρίου Βιέννης-απόδοση Πολωνίας στη Ρωσία και

1816.1. Δημιουργία "Γερμανικής Ομοσπονδίας" (πλαισιώνεται από έντονη μαύρη γραμμή).

Ο καθηγητής επίσης κάνει κλικ στο κείμενο στην ημερομηνία 1815 και στην ένδειξη ερώτηση /πότε στο λήμμα Συνέδριο της Βιέννης, όπου καταγράφονται τα ε-

δαφικά κέρδη της Ρωσίας, Αυστρίας και Μ. Βρετανίας, τα οποία και υποδεικνύει στους μαθητές.

Οι κυριότερες διαφοροποιήσεις είναι οι προσαρτήσεις της Φινλανδίας, Βεσσαραβίας και Πολωνίας στη Ρωσία, της Λομβαρδίας, Βενετίας, Τοσκάνης, Τυρόλου, Σάλτσμπουργκ και Δαλματικών Ακτών στην Αυστριακή Αυτοκρατορία και της Μάλτας και των Ιονίων Νήσων στη Μ.Βρετανία.

Επίσης πρέπει να επισημανθούν οι προσαρτήσεις της Ρηνανίας, Πομερανίας και μέρους της Πολωνίας στην Πρωσία και η ίδρυση του Βασιλείου των Κάτω Χωρών (Βελγίου και Ολλανδίας).

β) Μετά την παρατήρηση του χάρτη τα συμπεράσματα τα οποία εξαγάγατε τεκμηριώνουν την άποψη ότι με το Συνέδριο της Βιέννης οι σύμμαχοι επανέφεραν την παλαιά τάξη πραγμάτων στην Ευρώπη και αν ναι γιατί;

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τις ημερομηνίες 1795.2, πριν από την έναρξη της έντονης δράσης του Ναπολέοντα, το 1805, πριν από τη μεγάλη εξόρμηση του Ναπολέοντα, το 1815.8, μετά από το Συνέδριο της Βιέννης και τέλος το 1816.1, οπότε έχουμε την τελική διαμόρφωση των αποφάσεων του συνεδρίου και την ίδρυση της "Γερμανικής Ομοσπονδίας". Στη συνέχεια κάνει κλικ στη σύγκριση χρονολογιών, επιλέγοντας μία εκ των δύο πρώτων, τις οποίες συγκρίνει με μία εκ των δύο τελευταίων. Διαπιστώνει τη διατήρηση σε μεγάλο ποσοστό των συνόρων των Ευρωπαϊκών Δυνάμεων, και κυρίως της Γαλλίας, ανάμεσα στην εποχή πριν από τη μεγάλη εξόρμηση του Ναπολέοντα και στην εποχή μετά την τελική ήττα του στο Βατερλό και τις αποφάσεις του Συνεδρίου της Βιέννης. Διαπιστώνει ακόμα την προσπάθεια αναβίωσης της "Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας" με τη δημιουργία της "Γερμανικής Ομοσπονδίας", των οποίων τα σύνορα σε μεγάλο βαθμό συμπίπτουν.

Παράλληλα ο καθηγητής κάνει κλικ στο «κείμενο» στη χρονολογία 1815, όπου βλέπει σε γενικές γραμμές τις κυριότερες αποφάσεις του Συνεδρίου της Βιέννης. Σύμφωνα μ' αυτές επιδιώχθηκε όχι μόνο η επαναφορά των παλαιών συνόρων αλλά κυρίως η επαναφορά των παλαιών μοναρχικών καθεστώτων στην Ευρώπη.

*

2. α) Να δώσετε σύντομη ερμηνεία των όρων που ακολουθούν και να αναφέρετε με ποια πρόσωπα συνδέονται:

Συνέδριο της Βιέννης,

Ιερά Συμμαχία,

Αρχή της νομιμότητας.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1815 και έπειτα κάνει κλικ στο «κείμενο», οπότε εμφανίζονται οι απαραίτητες πληροφορίες. Τα πρόσωπα που ζητούνται εδώ είναι κυρίως ο Μέτερνιχ και ο τσάρος Αλέξανδρος Α', για τα οποία μπορούν να αναζητηθούν περισσότερες πληροφορίες στην ένδειξη «ερώτηση/ποιος».

Στην ίδια ένδειξη της ερώτησης μπορούμε να κάνουμε κλικ στην «ερώτηση /πότε» και να πάρουμε τις πληροφορίες που θέλουμε.

β) Ποιες ήταν οι συνέπειες των αποφάσεων του Συνεδρίου της Βιέννης για την πολιτική κατάσταση στην Ευρώπη;

Η απάντηση προέρχεται από τις πληροφορίες που μας δίνει η προηγούμενη ερώτηση, ενώ παράλληλα καλούνται οι μαθητές, βάσει αυτών των πληροφοριών και της κρίσης τους, να καταλήξουν σε συγκεκριμένα συμπεράσματα.

Πρέπει να επισημανθούν από τον καθηγητή:

- Οι συνθήκες κάτω από τις οποίες συνήλθε το Συνέδριο της Βιέννης
- Οι σκοποί ίδρυσης της Ιεράς Συμμαχίας στο Παρίσι το 1815
- Η προώθηση της Αρχής της Νομιμότητας, σύμφωνα με την οποία ήταν εχθρικό κάθε φιλελεύθερο κίνημα οποιασδήποτε υφής και θα έπρεπε να καταπνίγεται βίαια, ενώ παράλληλα θα έπρεπε να ενισχυθεί ο μοναρχικός θεσμός
- Η χάραξη των νέων συνόρων στην Ευρώπη χωρίς και πάλι να ληφθεί υπόψη η εθνολογική σύνθεση των πληθυσμών και η ανάπτυξη των εθνικών κινημάτων μετά τη Γαλλική Επανάσταση.

*

3. α) Να επισημανθούν στο χάρτη οι επαναστάσεις που προηγήθηκαν της ελληνικής στην υπόλοιπη Ευρώπη και να αναφερθούν σημεία ομοιότητας και διαφοράς ανάμεσα σ' αυτές και στην Ελληνική.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1820. Έπειτα κάνει κλικ στο «κείμενο» και στην οθόνη εμφανίζονται οι πληροφορίες. Κατόπιν οι μαθητές επισημαίνουν τις περιοχές των επαναστάσεων στο χάρτη.

Με βάση και τις πληροφορίες που έχουν πάρει από το κείμενο, εξάγουν τα ανάλογα συμπεράσματα για τον κυρίως κοινωνικό χαρακτήρα των υπόλοιπων επαναστάσεων σε αντιδιαστολή με την Ελληνική Επανάσταση, της οποίας ο χαρακτήρας πρωτίστως ήταν εθνικοαπελευθερωτικός.

β) Αφού επισημάνετε το ρόλο της Αυστρίας και ειδικότερα του Μέτερνιχ στην ευρωπαϊκή πολιτική σκηνή την περίοδο 1815-1823, να αναφέρετε πώς αντιμετωπίστηκαν οι επαναστάσεις που προηγήθηκαν της ελληνικής και τι επιπτώσεις είχε αυτό το γεγονός στο ελληνικό ζήτημα και στην αντιμετώπισή του.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1815. Έπειτα κάνει κλικ στο «κείμενο» και στην οθόνη εμφανίζονται οι πληροφορίες για το Συνέδριο της Βιέννης, όπου τονίζεται ο ρόλος της Αυστρίας. Επαναλαμβάνει την ίδια διαδικασία για τις χρονολογίες 1821, 1822 και 1823. Στις τρεις τελευταίες ημερομηνίες εντοπίζεται και ο τρόπος αντιμετώπισης των επαναστάσεων που προηγήθηκαν της ελληνικής και οι επιπτώσεις που είχαν αυτές σ' αυτήν. Και η Ελληνική Επανάσταση αποδοκι-

μάσθηκε θεωρούμενη ως επίφοβη να ανατρέψει το status quo των πολυεθνικών αυτοκρατοριών που υπήρχαν εκείνη την εποχή στην Ευρώπη.

4) Να δώσετε σύντομη ερμηνεία των παρακάτω όρων, να αναφέρετε με ποιες πολιτικές εξελίξεις συνδέονται και να διευκρινίσετε το ρόλο που έπαιξαν στο ελληνικό εθνικό ζήτημα.

Ανατολικό Ζήτημα

Δόγμα ακεραιότητας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Ο καθηγητής κάνει κλικ στην ένδειξη «ερώτηση/πότε» και πληκτρολογεί τους παραπάνω όρους. Επίσης στοιχεία γι' αυτούς τους όρους μπορούμε να βρούμε πληκτρολογώντας τις ημερομηνίες 1815, 1820 και 1822 και κάνοντας κλικ στην ένδειξη «κείμενο».

Να επισημανθεί ότι οι ημερομηνίες αυτές συνδέονται με τη νέα συντηρητική τάση που προέκυψε στην Ευρώπη μετά το Συνέδριο της Βιέννης. Ακόμη συνδέονται με την ανάδειξη της Μ. Βρετανίας και της Ρωσίας σε Μ. Δυνάμεις και τη σύγκρουση συμφερόντων που επήλθε μεταξύ τους κυρίως σε ό,τι αφορούσε στην έξοδο της Ρωσίας στη Μεσόγειο. Επιπλέον υπάρχει σύνδεση και με τις αρνητικές επιπτώσεις που είχε για τους Έλληνες αυτή η πολιτική της Μ. Βρετανίας απέναντι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και στη Ρωσία.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2

30 λεπτά

1. Να δώσετε σύντομη ερμηνεία των παρακάτω όρων, να αναφέρετε το ρόλο που έπαιξαν στην επιβίωση ή αποδυνάμωση του ελληνισμού κατά την τουρκοκρατία και να επισημάνετε στο χάρτη τις περιοχές με τις οποίες συνδέονται:

Οικουμενικό Πατριαρχείο

Φαναριώτες

Δημογέροντες

Κλέφτες

Αρματολοί

Εξισλαμισμός

Παιδομάζωμα.

Ο καθηγητής κάνει κλικ στην ένδειξη ερώτηση/πότε και πληκτρολογεί τους όρους που αναζητούνται. Από τις πληροφορίες που παίρνουμε, επισημαίνουμε τις περιοχές με τις οποίες συνδέονται οι παραπάνω όροι, τις οποίες και θα πρέπει να βρούνε οι μαθητές σε ένα χάρτη της περιόδου της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, π. χ. του 1800, από τον οποίο θα έχουμε αφαιρέσει τις ονομασίες των χωρών και των πόλεων.

2. α) Να αναφέρετε τι γνωρίζετε για τη Φιλική Εταιρεία και τη συμβολή της στην Ελληνική Επανάσταση.

Ο καθηγητής κάνει κλικ στην ένδειξη ερώτηση/πότε και πληκτρολογεί τον όρο "Φιλική Εταιρεία". Επίσης μπορεί να πληκτρολογήσει την ημερομηνία 1814, να κάνει κλικ στο «κείμενο» και να εμφανιστούν οι πληροφορίες για τη Φιλική Εταιρεία.

β) Να αναφέρετε τα ιδρυτικά μέλη της Φιλικής Εταιρείας και τον επικεφαλής της μετά το 1818.

Ο καθηγητής μπορεί να πληκτρολογήσει την ημερομηνία 1814, να κάνει κλικ στο κείμενο και να εμφανιστούν οι πληροφορίες για τη Φιλική Εταιρεία. Από τις πληροφορίες που παίρνουμε επισημαίνουμε την πόλη ίδρυσης και τις περιοχές όπου δραστηριοποιήθηκε, τις οποίες και θα πρέπει να βρουν οι μαθητές στο χάρτη της περιόδου 1814, από τον οποίο θα έχουμε αφαιρέσει τις ονομασίες των χωρών και των πόλεων. Από τον τόπο ίδρυσης και τις περιοχές αρχικής δραστηριοποίησης επισημαίνουμε την άμεση προέλευση και σχέση της με τον παροικιακό ελληνισμό.

*

3. α) Τα Επτάνησα τέθηκαν υπό βρετανική κυριαρχία με:

α) τις αποφάσεις του Συνεδρίου της Βιέννης το 1815 ως αυτόνομη περιοχή με την ονομασία Επτάνησος Πολιτεία

β) τη Συνθήκη των Παρισίων το Νοέμβριο του 1815 με το όνομα "Ηνωμένα Κράτη των Ιονίων Νήσων"

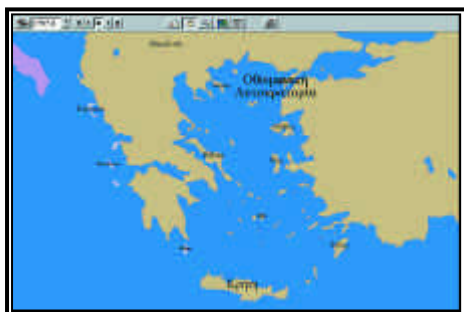
γ) με τη συνθήκη του Τιλσίτ το 1807 ως ανεξάρτητο κράτος με την ονομασία "Πολιτεία των Επτά Ηνωμένων Νήσων"

δ) με τη συνθήκη του Καμποφόρμιο το 1797 ως ημιαυτόνομη περιοχή με το όνομα "Επτάνησος".

Η σωστή απάντηση είναι η β. Πληκτρολογούμε τη χρονολογία 1815. Έπειτα κάνουμε κλικ στο «κείμενο» και οι απαραίτητες πληροφορίες εμφανίζονται στην οθόνη στο λήμμα "Ιόνια Νησιά".

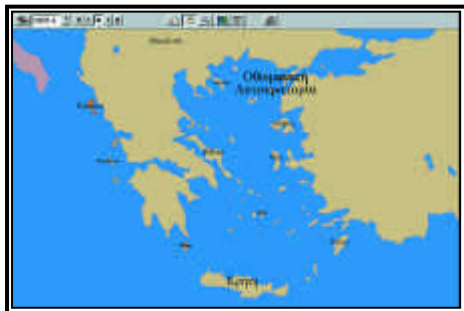
β) Να επισημάνετε τις αλλαγές των κατακτητών των Επτανήσων στο χάρτη από το 1797 έως το 1815. Για ποιον λόγο πιστεύετε ότι τα Επτάνησα προσήλκυσαν το ενδιαφέρον των Μ. Δυνάμεων και ειδικότερα της Μ. Βρετανίας;

Πληκτρολογούμε την ημερομηνία 1797, έχοντας εστιάσει στην περιοχή των Ιονίων Νήσων. Έπειτα κάνουμε κλικ στο κείμενο, όπου μας παρουσιάζονται οι απαραί-

τητες πληροφορίες. Στη συνέχεια κάνουμε κλικ στην ένδειξη + επισημαίνοντας τον ακριβή χρόνο που αλλάζουν χρώμα τα νησιά. Με την ένδειξη id βρίσκουμε σε ποιον ανήκουν τα νησιά.

Επαναλαμβάνουμε τη διαδικασία και για τις ημερομηνίες 1800, 1806, 1807, 1809 και 1815. Ο καθηγητής μπορεί να δώσει περισσότερες πληροφορίες για τις διαφορετικές κατοχές των νησιών επισημαίνοντας πρωτίστως τη σημαντική γεωπολιτική τους θέση για την περίοδο, γεγονός που προκάλεσε και το ενδιαφέρον των Μ.Δυνάμεων και ειδικότερα της μεγάλης ναυτικής και εμπορικής δύναμης της Μ.Βρετανίας.

2

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ
ΚΑΙ Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**Επιδιωκόμενοι διδακτικοί στόχοι**

1. Να γνωρίσουν οι μαθητές τα κυριότερα γεγονότα και τα σημαντικότερα πρόσωπα που πρωταγωνίστησαν στην Ελληνική Επανάσταση και να τα εντάξουν στο χώρο και στο χρόνο.
2. Να σχηματίσουν μία εικόνα για την πορεία της Ελληνικής Επανάστασης μέσα στον ευρύτερο ελληνικό χώρο και τις διακυμάνσεις που γνώρισε σε ό,τι αφορά την επικράτησή της ή όχι σε διάφορες περιοχές.
3. Να συνειδητοποιήσουν το αρχικό όραμα για την πορεία της Επανάστασης ως προς την προσδοκώμενη γεωγραφική της επικράτηση και να το συσχετίσουν με τα γεωγραφικά όρια του πρώτου ελληνικού κράτους.
4. Να κατανοήσουν τις διαστάσεις που είχε η Ελληνική Επανάσταση λαμβάνοντας υπόψη την απήχηση που είχε στην υπόλοιπη Ευρώπη και το ενδιαφέρον για παρέμβαση που προκάλεσε στις Μεγάλες Δυνάμεις.
5. Να παρακολουθήσουν τη στάση των Μεγάλων Δυνάμεων ως προς το ελληνικό ζήτημα και να γνωρίσουν τις κυριότερες διπλωματικές και στρατιωτικές τους ενέργειες.
6. Να κατανοήσουν τα αίτια των εμφυλίων πολέμων καθώς και τις συνέπειές τους.
7. Να εκτιμήσουν τη δράση του Ιωάννη Καποδίστρια, την προσφορά του και τους λόγους που οδήγησαν στη δολοφονία του.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 11ώρα

1. Να αναφέρετε με ποια πρόσωπα και ποια γεγονότα της Ελληνικής Επανάστασης στη Μολδοβλαχία σχετίζονται οι παρακάτω ημερομηνίες και να εντοπίσετε στο χάρτη τις τοποθεσίες των γεγονότων.

22 Φεβρουαρίου 1821

7 Ιουνίου 1821

9 και 23 Σεπτεμβρίου 1821

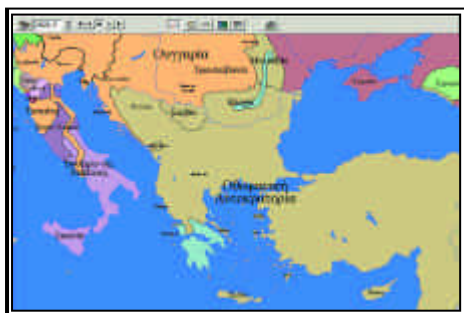
Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1821. Έπειτα κάνει κλικ στο “κείμενο” και επιλέγει τις πληροφορίες που χρειάζονται για να απαντηθεί η ερώτηση. Στη συνέχεια μπορεί να κάνει κλικ στην ένδειξη “ερωτήσεις” / “ποιος” και να αναζητήσει κάποιο από τα πρόσωπα, /“που”, για να εντοπίσει στο χάρτη τις τοποθεσίες, και /“πότε”, για να ταυτίσει ημερομηνίες με γεγονότα. Στο χάρτη θα μπορέσει να εστιάσει στην περιοχή της Μολδοβλαχίας τις τοποθεσίες που ζητούνται.

*

2) Να εντοπίσετε στο χάρτη τα σημαντικότερα επαναστατικά κέντρα κατά το πρώτο έτος της Ελληνικής Επανάστασης και να παρουσιάσετε την εξάπλωσή της στον ελληνικό χώρο.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1821. Έπειτα κάνει κλικ στο “κείμενο” και επιλέγει τις πληροφορίες που χρειάζονται για να εντοπισθούν τα σημαντικότερα κέντρα τα οποία σημειώνει. Στη συνέχεια μπορεί να προχωρήσει το χάρτη για να διαπιστώσει τις αλλαγές που συμβαίνουν.

*

3) Να εντοπίσετε στο χάρτη τις θέσεις που έλαβαν χώρα τα πολεμικά γεγονότα που αναφέρονται παρακάτω, να παρουσιάσετε τα πρόσωπα με τα οποία συνδέονται τα

γεγονότα αυτά και να αναφέρετε τις ημερομηνίες κατά τις οποίες συνέβησαν τα γεγονότα αυτά κατά το 1821.

Αλαμάνα
Χάνι Γραβιάς
Βαλτέτσι
Τρίπολη

Ο καθηγητής εντοπίζει τις περιοχές στο χάρτη και στη συνέχεια πληκτρολογεί την ημερομηνία 1821. Έπειτα κάνει κλικ στο “κείμενο” και επιλέγει τις πληροφορίες που χρειάζονται για να απαντηθεί η ερώτηση. Στη συνέχεια μπορεί να κάνει κλικ στην ένδειξη “ερωτήσεις” / “ποιος” / “που” / για να ταυτίσει ημερομηνίες με γεγονότα.

Η Αλαμάνα, κοντά στις Θερμοπύλες, συνδέεται με την φρικτή εκτέλεση του Αθανασίου Διάκου στις 23 Απριλίου 1821.

Το Χάνι της Γραβιάς συνδέεται με την στρατιωτική επιτυχία του Οδυσσέα Ανδρούτσου στις 8 Μαΐου 1821 στην Βοιωτία.

Το Βαλτέτσι, κοντά στην Τρίπολη, συνδέεται με τη νίκη του Θεοδώρου Κολοκοτρώνη κατά των Τούρκων στις 12/13 Μαΐου 1821.

Η Τρίπολη, με την απελευθέρωσή της από τους Έλληνες, στις 23 Σεπτεμβρίου 1821 με επικεφαλής τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη.

4) Να αντιστοιχίσετε τα πρόσωπα της πρώτης στήλης με τα ιστορικά γεγονότα ή τις ιστορικές τοποθεσίες της δεύτερης στήλης.

Παλαιών Πατρών Γερμανός	Απαγχονισμός
Εμμανουήλ Παπάς	Καλαμάτα
Παπαφλέσσας	Μανιάκι
Πατριάρχης Γρηγόριος Ε΄	Χαλκιδική
Δημήτριος Υψηλάντης	Πάτρα
Ανδρέας Λόντος	Γενική Διεύθυνση Αγώνα

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1821. Έπειτα κάνει κλικ στο “κείμενο” και επιλέγει τις πληροφορίες που χρειάζονται για να απαντηθεί η ερώτηση. Επίσης μπορεί να κάνει κλικ στην ένδειξη “ερωτήσεις” / “ποιος” / “που”, για να εντοπίσει στο χάρτη τις τοποθεσίες και να τις συσχετίσει με τα πρόσωπα.

Ο Παλαιών Πατρών Γερμανός αντιστοιχεί με την Πάτρα, ο Εμμανουήλ Παπάς με τη Χαλκιδική, ο Παπαφλέσσας με την Καλαμάτα, ο Πατριάρχης Γρηγόριος Ε΄ με τον απαγχονισμό, ο Δημήτριος Υψηλάντης με τη Γενική Διεύθυνση του Αγώνα και ο Ανδρέας Λόντος με τη Βοστίτσα (Αίγιο).

5) Να αναφέρετε τι γνωρίζετε για τους παρακάτω όρους και να προσδιορίσετε στο χάρτη την περιοχή με την οποία συνδέονται:

Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδας
Νόμος της Επιδαύρου .

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1822. Έπειτα κάνει κλικ στο “κείμενο” και επιλέγει τις πληροφορίες που χρειάζονται, για να απαντηθεί η ερώτηση. Κατόπιν εντοπίζει τις θέσεις στο χάρτη όπου έγιναν οι δύο πρώτες εθνοσυνελεύσεις, την Επίδαυρο και το Άστρος.

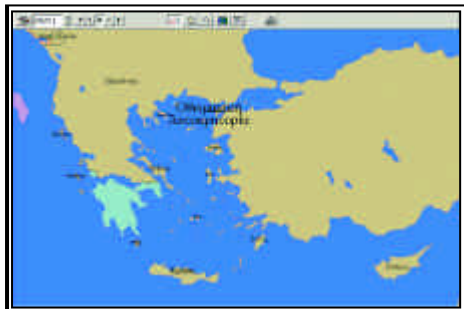

6) Να εντοπίσετε στο χάρτη τις θέσεις που έλαβαν χώρα τα πολεμικά γεγονότα που αναφέρονται παρακάτω, να παρουσιάσετε τα πρόσωπα με τα οποία συνδέονται τα γεγονότα αυτά και να αναφέρετε τις ημερομηνίες κατά τις οποίες συνέβησαν τα γεγονότα αυτά κατά το 1822 και 1823.

Νάουσα
Χίος
Δερβενάκια
Μεσολόγγι

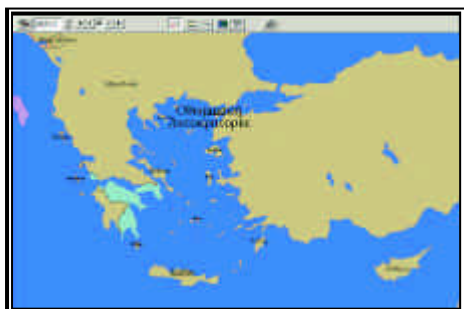
Ο καθηγητής εντοπίζει τις περιοχές στο χάρτη και στη συνέχεια πληκτρολογεί την ημερομηνία 1822. Έπειτα κάνει κλικ στο “κείμενο” και επιλέγει τις πληροφορίες που χρειάζονται για να απαντηθεί η ερώτηση. Στη συνέχεια μπορεί να κάνει κλικ

στην ένδειξη “ερωτήσεις” / “ποιος” / “που” / “πότε”, για να ταυτίσει ημερομηνίες με γεγονότα.

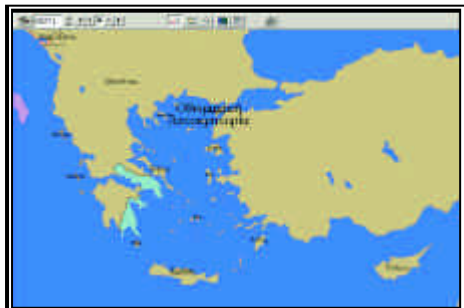
*

7) Να διαπιστώσετε τις επιπτώσεις των εμφυλίων πολέμων παρατηρώντας τις διακυμάνσεις της ελληνικής επικράτησης στο χάρτη μετά την απόβαση στην Πελοπόννησο του Ιμπραήμ και να αναφέρετε γενικά στοιχεία που γνωρίζετε γι' αυτούς.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1825 και προχωράει έως το 1827, οπότε παρουσιάζονται στο χάρτη σταδιακά οι απώλειες των Ελλήνων και η επικράτηση των Οθωμανών. Έπειτα κάνει κλικ στο “κείμενο” και επιλέγει τις πληροφορίες που χρειάζονται και οι οποίες αφορούν τον προσδιορισμό των δύο φάσεων του εμφυλίου, τα βασικά χαρακτηριστικά του, τις παρατάξεις και τον τελικό νικητή.

*

8) Να αναφέρετε τα γεγονότα της περιόδου 1824 - 1826, που συνδέονται με τις παρακάτω θέσεις, να τα προσδιορίσετε χρονικά και να εντοπίσετε στο χάρτη τις περιοχές όπου έλαβαν χώρα.

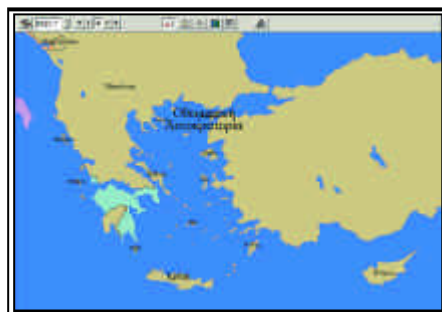
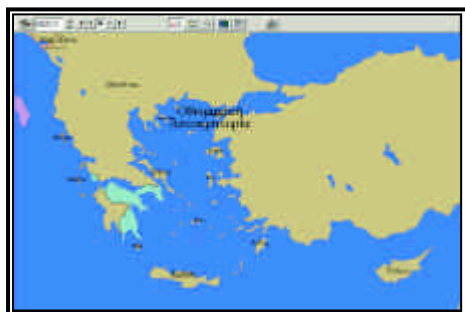
Κάσος
Ψαρά
Χίος
Μεσολόγγι

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1824 και, προχωρώντας έως το 1826 αφού κάνει κλικ στο “κείμενο”, επιλέγει τις πληροφορίες που χρειάζονται. Επίσης μπορεί να ανατρέξει στην ένδειξη “ερωτήσεις” / “ποιος” / “πότε”, για να ταυτίσει ημερομηνίες με γεγονότα.

Στη συνέχεια εντοπίζει στο χάρτη το Μεσολόγγι και τα νησιά της Κάσου, των Ψαρών και της Χίου Προτρέπει τους μαθητές να αναφέρουν και να σχολιάσουν τα γεγονότα και τα πρόσωπα που συνδέονται με τις περιοχές αυτές.

*

9) Να παρακολουθήσετε και να καταγράψετε την πορεία του Ιμπραήμ κατά το 1825 και τα αποτελέσματά της.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1825 και προχωράει στους επόμενους μήνες. Ύστερα καταγράφει τη σταδιακή επικράτηση του Ιμπραήμ και κάνοντας κλικ στο “κείμενο”, επιλέγει τις πληροφορίες που αναφέρονται στις στρατιωτικές επιτυχίες του Ιμπραήμ, τις οποίες και εντοπίζει στο χάρτη. Στο τέλος παραθέτει τα αποτελέσματα της εκστρατείας, αφού πρώτα έχει γίνει αναφορά στους Έλληνες πρωταγωνιστές των συγκρούσεων και στην ηρωική στάση που κράτησαν (Αναγνωσταράς, Παπαφλέσσας, Δ. Υψηλάντης, Μακρυγιάννης).

*

10) Να αντιστοιχίσετε την πρώτη με τη δεύτερη στήλη και κατόπιν, από τα ζεύγη που θα προκύψουν, να προσδιορίσετε στο χάρτη την περιοχή όπου έλαβαν χώρα αυτά τα γεγονότα (1826-1829).

Γ'Εθνική Συνέλευση
Έξοδος Μεσολογίου
Θάνατος Γεωργίου Καραϊσκάκη
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Τελευταία μάχη της Επανάστασης 12/9/1829
Δ'Εθνική Συνέλευση
Άφιξη Καποδίστρια
Εκκένωση της Πελοποννήσου
από τα τουρκοαιγυπτιακά στρατεύματα

Πέτρα Βοιωτίας
6 Ιανουαρίου 1828
Μάρτιος-Μάιος 1827 Τροιζήνα
10 Απριλίου 1826
20 Σεπτεμβρίου 1828
22 Απριλίου 1827 Φάληρο
Ιούλιος-Αύγουστος 1829 Άργος
8/20 Οκτωβρίου 1827

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1826 και, αφού κάνει κλικ στο “κείμενο”, εντοπίζει τις πληροφορίες που χρειάζονται για να αντιστοιχίσει τις δύο στήλες. Μπορεί να κάνει κλικ στην ένδειξη “ερωτήσεις” / “ποιος” / “που” / “πότε”.

Εντοπίζει στο χάρτη τις περιοχές. Τα σωστά ζεύγη είναι:

Γ' Εθνική Συνέλευση/Μάρτιος-Μάιος 1827 Τροιζήνα
Έξοδος Μεσολογίου / 10 Απριλίου 1826/
Θάνατος Γεωργίου Καραϊσκάκη/22 Απριλίου 1827 Φάληρο
Ναυμαχία του Ναβαρίνου-8/20 Οκτωβρίου
Τελευταία μάχη της Επανάστασης 12/9/1829-Πέτρα
Δ'Εθνική Συνέλευση/ Ιούλιος-Αύγουστος 1829 Άργος
Εκκένωση της Πελοποννήσου/20 Σεπτεμβρίου 1828
Άφιξη Καποδίστρια/6 Ιανουαρίου 1828.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2

15 λεπτά

1) Ποια είναι η περίοδος διακυβέρνησης του Καποδίστρια, ποιες οι κυριότερες ενέργειές του στην εξωτερική και εσωτερική πολιτική και ποιοι οι εσωτερικοί του αντίπαλοι και οι λόγοι που τους οδήγησαν στη δολοφονία του;

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1828 και, αφού κάνει κλικ στο “κείμενο”, εντοπίζει τις πληροφορίες μέχρι το 1831, οπότε και δολοφονείται ο Καποδίστριας. Μπορεί να συνδυάσει την απάντηση με σχολιασμό για τις δύσκολες ώρες κατά τις οποίες ανέλαβε την ηγεσία της χώρας ο Καποδίστριας (επικράτηση Ιμπραήμ), τις διπλωματικές του ενέργειες και τις εσωτερικές διαφωνίες και τη σύγκρουση συμφερόντων που οδήγησαν στη δολοφονία του, όπως το 1823 είχαν οδηγήσει στον εμφύλιο.

★

2) Να αναφέρετε κατά χρονική σειρά όλες τις διπλωματικές πράξεις και συνθήκες που οδήγησαν στην ανεξαρτησία της Ελλάδας και να σημειώσετε τα σύνορα που κάθε φορά προτεινόταν.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1824 και, αφού κάνει κλικ στο “κείμενο”, εντοπίζει τις πληροφορίες μέχρι το 1832.5.

Οι διπλωματικές συμφωνίες που ζητούνται είναι οι εξής:

- 1) Το “Σχέδιο των τριών τμημάτων”, στις 9/1/1824
- 2) Η τριμερής “Ιουλιανή Σύμβαση” 24 Ιουνίου 1827
- 3) Το Πρωτόκολλο του Λονδίνου στις 10 Μαρτίου 1829 που προέβλεπε αυτόνομο ελληνικό κράτος με σύνορα τη γραμμή Παγασητικού-Αμβρακικού
- 4) Τη ρωσοτουρκική συνθήκη της Αδριανουπόλεως στις 14 Σεπτεμβρίου 1829, με την οποία αναγνωρίζονταν από την Οθωμανική Αυτοκρατορία η Ιουλιανή Σύμβαση και το Πρωτόκολλο του Λονδίνου
- 5) Το Πρωτόκολλο του Λονδίνου της 3ης Φεβρουαρίου 1830, που προέβλεπε ανεξάρτητο ελληνικό κράτος με σύνορα τη γραμμή Μαλιακού-Αχελώου
- 6) Το Πρωτόκολλο του Λονδίνου της 26ης Σεπτεμβρίου 1831, που προέβλεπε ανεξάρτητο ελληνικό κράτος με σύνορα τη γραμμή Αμβρακικού-Παγασητικού
- 7) Τη Συνθήκη της Κωνσταντινουπόλεως στις 9 Ιουλίου 1832 με την οποία αναγνωριζόταν από την Οθωμανική Αυτοκρατορία ως ανεξάρτητο το ελληνικό κράτος με σύνορα τη γραμμή Αμβρακικού-Παγασητικού.

Ο καθηγητής για κάθε διπλωματική πράξη χρησιμοποιεί το χάρτη και αφού επισημάνει τα σύνορα που προέβλεπε καθεμιά από αυτές, προχωρεί σε συγκρίσεις και συμπεράσματα για τα εδαφικά κέρδη ή απώλειες που προέκυπταν μεταξύ των διπλωματικών αυτών πράξεων.

3

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΟΘΩΝΑ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**Επιδιωκόμενοι διδακτικοί στόχοι**

1. Να γνωρίσουν και να κατανοήσουν οι μαθητές το ρόλο της Αντιβασιλείας και τις αρνητικές επιπτώσεις που είχε η διακυβέρνηση της χώρας από το τριμελές αυτό συμβούλιο.
2. Να γνωρίσουν την εσωτερική κατάσταση και τον τρόπο διακυβέρνησης επί Όθωνα.
3. Να εντοπίσουν τους λόγους που οδήγησαν στην εξέγερση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843 και τα κυριότερα σημεία του Συντάγματος και να διερευνήσουν κατά πόσο εφαρμόστηκε το Σύνταγμα.
4. Να ενημερωθούν για την εξέλιξη των εθνικών θεμάτων κατά την οθωνική περίοδο, για την παρέμβαση των Μ. Δυνάμεων στην πολιτική ζωή της χώρας και στις εθνικές επιλογές και να γνωρίσουν τα κυριότερα σημεία της αλυτρωτικής ιδεολογίας της Μεγάλης Ιδέας.
5. Να γνωρίσουν τις συνθήκες κάτω απ' τις οποίες εκθρονίστηκε ο Όθωνας και τους λόγους που οδήγησαν σ' αυτήν.
6. Να σχηματίσουν μία συνολική ιδέα των χρονολογιών των κυριότερων γεγονότων επί βαυαροκρατίας μέσα στο χρονικό πλαίσιο της βασιλείας του Όθωνα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ30 λεπτά

1) Τι ονομάζουμε Αντιβασιλεία, ποιοι ήταν οι πρωταγωνιστές της, ποια ήταν η χρονική της περίοδος και ποιες ήταν οι αντιδράσεις που προκάλεσε με την πολιτική της;

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1833 και έπειτα κάνει κλικ στο “κείμενο”, όπου παρουσιάζονται οι απαραίτητες πληροφορίες για τη χρονική περίοδο και τη δράση της Αντιβασιλείας. Ο καθηγητής μπορεί να αντιπαραβάλει την πολιτική της Αντιβασιλείας σ' αυτήν του Καποδίστρια ή και στο πολίτευμα που προσδοκούσαν να εφαρμόσουν οι επαναστατικές εθνοσυνελεύσεις, για να διαφανεί εναργέστερα η απότομη στροφή που πραγματοποιήθηκε στα πολιτικά πράγματα της χώρας με τον ερχομό του Όθωνα και την εγκατάσταση της Αντιβασιλείας.

2) Να υπογραμμίσετε τη σωστή απάντηση:

Ο βασιλιάς Όθων κυβέρνησε την Ελλάδα από το 1835-1843

- α) σύμφωνα με τα πρότυπα της συνταγματικής μοναρχίας
- β) κατά τρόπο απολυταρχικό αρνούμενος την παραχώρηση Συντάγματος
- γ) ως υποχείριο της Αντιβασιλείας
- δ) με τρόπο δημοκρατικό σε αντίθεση με την περίοδο της Αντιβασιλείας

Την περίοδο 1839-1841 σε σχέση με τα εθνικά ζητήματα ο Όθων

- α) αδιαφόρησε για τις εξεγέρσεις των αλύτρωτων Ελλήνων
- β) βοήθησε με αποστολή μυστικών στρατευμάτων και πολεμοφοδίων
- γ) θέλησε να βοηθήσει αλλά του ασκήθηκε πίεση από τις Μ. Δυνάμεις να παραμείνει ουδέτερος
- δ) αντιτάχθηκε στα αλυτρωτικά σχέδια των υπόδουλων Ελλήνων αρκούμενος στα περιορισμένα σύνορα του ελληνικού κράτους

Η διακυβέρνηση της χώρας από τον Όθωνα

- α) ικανοποίησε τους Έλληνες βελτιώνοντας την κατάσταση της χώρας σε σχέση με την περίοδο τη απολυταρχίας
- β) οδήγησε σε επανάσταση η οποία τον ανέτρεψε το 1856
- γ) οδήγησε τη χώρα σε πολεμική σύγκρουση με την Οθωμανική Αυτοκρατορία την περίοδο του Κριμαϊκού Πολέμου
- δ) προκάλεσε την εξέγερση της 3ης Σεπτεμβρίου του 1843, η οποία τον ανάγκασε να παραχωρήσει σύνταγμα.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1835 και έπειτα κάνει κλικ στο “κείμενο”, όπου επισημαίνει τα σημεία που απαντούν στις ερωτήσεις.

Οι σωστές απαντήσεις είναι με τη σειρά: β), γ), δ).

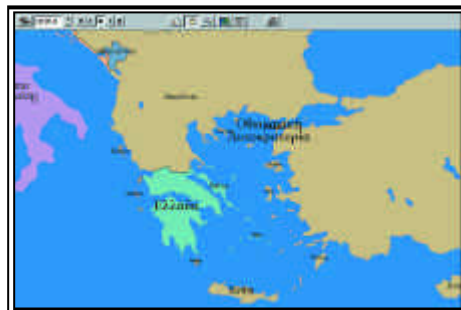
*

3) Να εντοπίσετε στο χάρτη τις περιοχές της αλύτρωτης Ελλάδας, όπου σημειώθηκαν εξεγέρσεις την περίοδο 1839-1841. Να αναφέρετε τα σημαντικότερα πρόσωπα των εξεγέρσεων αυτών και την τύχη που είχαν. Επίσης να συνδέσετε τις εξεγέρσεις αυτές με τις διεθνείς εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο και την αντιμετώπιση που είχαν από τις Μ. Δυνάμεις.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1839 και έπειτα κάνει κλικ στο “κείμενο”, όπου παρουσιάζονται οι πληροφορίες για τις εξεγέρσεις. Αφού σημειώσει τις περιοχές τις επισημαίνει στο χάρτη και συσχετίζει τις εξεγέρσεις με την ανατα-

ραχή που είχε προκληθεί στην Οθωμανική Αυτοκρατορία εκείνη την περίοδο λόγω της προέλασης του Μωχάμετ Άλυ από την Αίγυπτο στη Μικρά Ασία και λόγω της παρέμβασης των Μ. Δυνάμεων, πληροφορίες που παρουσιάζονται και στο “κείμενο” των αντίστοιχων χρονολογιών και στο χάρτη.

*

- 4) Σε σχέση με την εξέγερση της 3ης Σεπτεμβρίου του 1843 να αναφέρετε:
- α) τους λόγους που οδήγησαν σ' αυτήν
 - β) τα πρόσωπα που πρωταγωνίστησαν
 - γ) τα αποτελέσματα που είχε η εξέγερση αυτή
 - δ) να επισημάνετε τα κυριότερα χαρακτηριστικά του Συντάγματος του 1844

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1843 και 1844 και έπειτα κάνει κλικ στο “κείμενο”, όπου παρουσιάζονται οι πληροφορίες για την εξέγερση του 1843 και το Σύνταγμα του 1844. Επίσης μπορεί να κάνει κλικ στην ένδειξη “ερωτήσεις” / “ποιος” και να πληκτρολογήσει το όνομα Μακρυγιάννης για περισσότερες πληροφορίες και / “πότε” και να πληκτρολογήσει το όνομα Σύνταγμα, για να επισημάνει στοιχεία και για άλλα συντάγματα της Ελλάδας.

*

- 5) Να αναφέρετε ποια είναι η στάση που κρατούν απέναντι στην Ελλάδα οι Μ. Δυνάμεις και ειδικότερα η Μ. Βρετανία κατά την περίοδο της βασιλείας του Όθωνα, τη διαφοροποίηση ή όχι της στάσης τους μετά τον Κριμαϊκό πόλεμο και τις αντιδράσεις που προκάλεσε αυτή η στάση στους Έλληνες του ελληνικού κράτους.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1833 και έπειτα κάνει κλικ στο “κείμενο”, όπου παρουσιάζονται οι πληροφορίες. Στη συνέχεια ανατρέχει το κείμενο μέχρι την ημερομηνία εκθρόνισης του Όθωνα, επιμένοντας κυρίως στις ημερομηνίες:

του 1839-1841, περίοδο εξελίξεων στην Ανατολική Μεσόγειο,
του 1850, με την παρέμβαση των Άγγλων στην Ελλάδα,
του 1853-1856 και 1857 κατά την περίοδο του Κριμαϊκού Πολέμου που ήταν και περίοδος ανοιχτής παρέμβασης της Αγγλίας και της Γαλλίας στην Ελλάδα.

4

ΤΟ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΙ

Επιδιωκόμενοι διδακτικοί στόχοι

1. Να αντιληφθούν οι μαθητές τη σημασία του Ανατολικού Ζητήματος για τα εθνικά θέματα της Ελλάδας, τις διαστάσεις και την πολυπλοκότητα που αυτό είχε καθώς και τον καίριο ρόλο των Μ. Δυνάμεων σ' αυτό.
2. Να γνωρίσουν βασικά σημεία της κρίσης που ξέσπασε με τον Κριμαϊκό Πόλεμο και τις συνέπειες που είχε για τους Έλληνες είτε με τη στροφή της Ρωσίας στην πανσλαβιστική πολιτική της και τη σταδιακή ανάδειξη του βουλγαρικού παράγοντα είτε με τις οθωμανικές μεταρρυθμίσεις του Χάτι-Χουμαγιούν.
3. Να ενημερωθούν για την άνοδο νέας βασιλικής δυναστείας στην Ελλάδα, την προσάρτηση των Ιονίων Νήσων, το νέο Σύνταγμα του 1864 και τη συνέχιση της παρεμβατικής πολιτικής της Αγγλίας στα ελληνικά ζητήματα.
4. Να γνωρίσουν τις επαναστάσεις και εξεγέρσεις της Κρήτης, κυρίως του 1866-1869 και 1895-1898, και να κατανοήσουν τη συμβολή τους στη σταδιακή αποτίναξη του οθωμανικού ζυγού μέσα από τις παραχωρήσεις της οθωμανικής διοίκησης.
5. Να συνειδητοποιήσουν τη σταδιακή ανάδειξη του βουλγαρικού παράγοντα, να τον συσχετίσουν με τη ρωσική πολιτική και να γνωρίσουν τα κυριότερα στάδια ανάδειξής του.
6. Να γνωρίσουν τις κυριότερες ελληνικές προσπάθειες για απελευθέρωση ελληνικών περιοχών κατά το 19ο αι., (1840-41, Κριμαϊκός Πόλεμος, κρίση 1878, ελληνοτουρκικός πόλεμος 1897, Μακεδονικός Αγώνας).
7. Να επισημάνουν τις χρονολογίες ενσωμάτωσης ελληνικών περιοχών στο ελληνικό κράτος (1864 Ιόνια Νησιά, 1881 Θεσσαλία-Άρτα).
8. Να αποκτήσουν σαφή εικόνα μέσω του χάρτη για τις περιοχές που αυτήν την περίοδο διεκδικούσε η Ελλάδα, να διερευνήσουν την τύχη αυτών των προσπαθειών και να τη συσχετίσουν με την πολιτική των Μ. Δυνάμεων στην περιοχή και την εθνική αφύπνιση και άλλων εθνών της περιοχής.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 11 ώρα

1) Να βάλετε σε κύκλο ένα γράμμα που να αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση

Ως Ανατολικό Ζήτημα ορίζεται το ζήτημα που προέκυψε:

- α) από την παρακμή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και το πρόβλημα της διανομής των εδαφών της
- β) από την πολιτική διείσδυσης της Αγγλίας στον Εύξεινο Πόντο μετά τον Κριμαϊκό Πόλεμο
- γ) από την πολιτική της Ρωσίας για έξοδο στη Μεσόγειο και στον Περσικό Κόλπο
- δ) από την οικονομική παρουσία της Γερμανίας στην Οθωμανική Αυτοκρατορία στο τέλος του 19ου αι. και στις αρχές του 20ου.

Το Ανατολικό Ζήτημα ως όρος εμφανίστηκε:

- α) στο Συνέδριο της Βερόνας το 1822
- β) στη Συνθήκη της Αδριανουπόλεως το 1829
- γ) στο Συνέδριο της Βιέννης το 1815
- δ) στη Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων το 1856

Το Ανατολικό Ζήτημα εμφανίστηκε ως πρόβλημα:

- α) κατά τον Κριμαϊκό Πόλεμο
- β) κατά την περίοδο των επαναστάσεων του 1848
- γ) κατά την εξέγερση των Ελλήνων της 3ης Σεπτεμβρίου του 1843
- δ) κατά την Ελληνική Επανάσταση

Το Ανατολικό Ζήτημα συνδέεται άμεσα:

- α) με την αγγλική πολιτική της ακεραιότητας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας
- β) με την εκθρόνιση του Όθωνα το 1862
- γ) με την ένωση της Ιταλίας
- δ) με τις επαναστάσεις του 1848

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1822 και, αφού κάνει κλικ στο “κείμενο”, εντοπίζει τις πληροφορίες που χρειάζονται. Προτιμότερο είναι να κάνει κλικ στην ένδειξη “ερωτήσεις”/“πότε” και να πληκτρολογήσει τον όρο Ανατολικό Ζήτημα. Κατά τις απαντήσεις των ερωτήσεων μπορεί να διερευνήσει τις σωστές ή λανθασμένες απαντήσεις κάνοντας κλικ στην ένδειξη “ερωτήσεις”/“που”, για να εντοπίσει στο χάρτη τις τοποθεσίες. Στο ερωτήσεις/ “πότε”, θα διερευνήσει κάποιους όρους (π. χ. ακεραιότητα Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, Συνέδριο Βερόνας κτλ.).

Οι σωστές απαντήσεις είναι με τη σειρά οι εξής: α), α), δ), α).

*

2) Αφού εντοπίσετε στο χάρτη τη χερσόνησο της Κριμαίας, να σημειώσετε την παρουσία των Άγγλων και των Γάλλων στην ευρύτερη περιοχή κατά τον Κριμαϊκό πόλεμο. Ακόμη, να αναφέρετε τις περιοχές που κατέλαβαν και τη χρονική διάρκεια κατοχής τους.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1853 και προχωρεί σταδιακά έως το 1856 παρατηρώντας και σημειώνοντας τις αλλαγές. Σε αυτή τη διαδικασία, αφού έχει εστιάσει στην περιοχή της Κριμαίας, κάνει αναγνώριση της περιοχής, για να διαπιστώσει ποιος την έχει υπό την κατοχή του. Επίσης μπορεί να κάνει κλικ στο “κείμενο”, και να εντοπίσει τις πληροφορίες που χρειάζονται για τον Κριμαϊκό Πόλεμο. Ακόμη μπορεί να κάνει κλικ στην ένδειξη “ερωτήσεις” / “πότε”. Κατόπιν να πληκτρολογήσει τον όρο «Κριμαϊκός Πόλεμος» και να λάβει τις ακριβείς πληροφορίες που αναζητεί.

Κατά τις απαντήσεις των ερωτήσεων μπορεί να διερευνήσει τις σωστές ή λανθασμένες απαντήσεις κάνοντας κλικ στην ένδειξη “ερωτήσεις” / “που”, για να εντοπίσει στο χάρτη τις τοποθεσίες, και “πότε”, για να διερευνήσει κάποιους όρους.

3) Να υπογραμμίσετε τη σωστή απάντηση

Ο Κριμαϊκός Πόλεμος διήρκεσε :

- α) από το 1866 έως το 1869
- β) από το 1853 έως το 1856
- γ) από το 1839 έως το 1841
- δ) από το 1843 έως το 1844

Οι σύμμαχοι και οι αντίπαλοι κατά τον Κριμαϊκό Πόλεμο ήταν:

- α) οι Έλληνες και οι Σέρβοι κατά των Οθωμανών
- β) οι Άγγλοι και οι Γάλλοι κατά των Γερμανών
- γ) οι Άγγλοι, οι Γάλλοι και οι Οθωμανοί κατά των Ρώσων
- δ) οι Αυστριακοί και οι Ρώσοι κατά των Οθωμανών

Η Ελλάδα κατά τον Κριμαϊκό Πόλεμο:

- α) επέλεξε να κρατήσει ουδέτερη στάση
- β) κήρυξε τον πόλεμο στην Οθωμανική Αυτοκρατορία
- γ) τάχθηκε στο πλευρό των Αγγλογάλλων αποστέλλοντας στρατεύματα στην Κριμαία

δ) αναγκάστηκε από αγγλογαλλικά στρατεύματα που κατέλαβαν την Αθήνα να κρατήσει στάση ουδετερότητας

Ο Κριμαϊκός Πόλεμος τελείωσε με τη Συνθήκη των Παρισίων σύμφωνα με την οποία:

- α) η Οθωμανική Αυτοκρατορία δέχτηκε παραχωρήσεις υπέρ της Ρωσίας
- β) κατακυρώθηκε στην Αγγλία και στη Γαλλία το έδαφος της Κριμαίας
- γ) επικυρώθηκε από την Αγγλία και τη Γαλλία το δόγμα της ακεραιότητας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας
- δ) παραχωρήθηκε η Θεσσαλία στην Ελλάδα

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1853 και, αφού κάνει κλικ στο “κείμενο”, εντοπίζει τις πληροφορίες που χρειάζονται. Επίσης μπορεί να κάνει κλικ στην ένδειξη “ερωτήσεις” / “πότε”. Πληκτρολογώντας τον όρο «Κριμαϊκός Πόλεμος» παίρνει πληροφορίες που αναζητεί. Κατά τις απαντήσεις των ερωτήσεων μπορεί να διερευνήσει τις σωστές ή λανθασμένες απαντήσεις κάνοντας κλικ στην ένδειξη “ερωτήσεις” / “που”, για να εντοπίσει στο χάρτη τις τοποθεσίες, “πότε”, για να διερευνήσει κάποιους όρους και κάποιες χρονολογίες.

Οι σωστές απαντήσεις είναι με τη σειρά οι εξής: β), γ), δ), γ).

4) Απότοκο του Κριμαϊκού Πολέμου ήταν το Χάτι Χουμαγιούν (αυτοκρατορικό διάταγμα) του 1856 που προέβλεπε μεταρρυθμίσεις για το εσωτερικό της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Να αναφέρετε:

- α) Ποια μεταρρυθμιστική προσπάθεια προηγήθηκε, ποια ήταν τα αποτελέσματά της και με ποια διεθνή κρίση συνδεόταν,
- β) Τι γνωρίζετε για το περιεχόμενο των μεταρρυθμίσεων του 1856 και
- γ) Ποιες επιπτώσεις είχε στους Έλληνες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1839 και, αφού κάνει κλικ στο “κείμενο”, εντοπίζει τις πληροφορίες που χρειάζονται για την απάντηση στην πρώτη ερώτηση. Η απάντηση αφορά την έναρξη της μεταρρυθμιστικής περιόδου (Τανζιμάτ) στην Οθωμανική Αυτοκρατορία το 1839 με το Χάτι Σερίφ, τη σύνδεσή της με την αγγλική παρέμβαση υπέρ των Οθωμανών στη διαμάχη τους με τον Μωχάμετ Άλυ και τη μη εφαρμογή της μεταρρύθμισης.

Στη συνέχεια ο καθηγητής ακολουθεί την ίδια διαδικασία για το έτος 1856 και επισημαίνει τις πληροφορίες που χρειάζεται για τη δεύτερη και τρίτη ερώτηση (μεταρρυθμίσεις υπέρ των χριστιανών υποτελών, μερική εφαρμογή τους, βελτίωση της θέσης των Ελλήνων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας).

5) Να υπογραμμίσετε τη σωστή απάντηση

Ο βασιλιάς Γεώργιος Α΄ ήρθε στην Ελλάδα το:

- α) 1862 μετά την εκθρόνιση του Όθωνα με πρόταση της Γαλλίας και της Δανίας
β) 1864 με εκλογή του από το ελληνικό κοινοβούλιο
γ) 1863 μετά από πρόταση της Αγγλίας και έγκριση της Γαλλίας, της Ρωσίας και της ελληνικής εθνοσυνέλευσης
δ) 1857 σύμφωνα με τη Συνθήκη των Παρισίων μετά τον Κριμαϊκό Πόλεμο

Η Αγγλία παραχώρησε επισήμως τα Ιόνια Νησιά στην Ελλάδα:

- α) το 1844 με την ψήφιση του Συντάγματος
β) το 1856 με τη Συνθήκη των Παρισίων, για να εξισορροπήσει τα κέρδη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας
γ) το 1864 με τον ερχομό του βασιλιά Γεωργίου Α΄ κερδίζοντας την ευγνωμοσύνη του βασιλιά και του ελληνικού λαού
δ) το 1869 ως αντιστάθμισμα στην παραμονή της Κρήτης υπό οθωμανική κυριαρχία.

Το νέο σύνταγμα της Ελλάδας που ψηφίστηκε το 1864 ήταν:

- α. συντηρητικότερο από αυτό του 1844 και προέβλεπε μοναρχικό καθεστώς χωρίς κοινοβούλιο
β. ήταν δημοκρατικότερο από αυτό του 1844 και προέβλεπε Βασιλευομένη Δημοκρατία
γ. ήταν το ίδιο συντηρητικό με αυτό του 1844 αλλά προέβλεπε Προεδρευομένη Δημοκρατία
δ. ήταν δημοκρατικότερο από αυτό του 1844 και προέβλεπε Συνταγματική Μοναρχία

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1863 και, αφού κάνει κλικ στο “κείμενο”, εντοπίζει τις πληροφορίες που χρειάζονται προχωρώντας μέχρι το τέλος του 1864. Μπορεί επίσης να διερευνήσει τις σωστές ή λανθασμένες απαντήσεις κάνοντας κλικ στην ένδειξη “ερωτήσεις” / “που”, για να εντοπίσει στο χάρτη τις τα Ιόνια Νησιά, και “πότε”, για να διερευνήσει όρους (π.χ. σύνταγμα 1864) ή χρονολογίες.

Οι σωστές απαντήσεις είναι με τη σειρά οι εξής: γ), γ), β).

★

6) Αφού εντοπίσετε στο χάρτη την Κρήτη και πληκτρολογήσετε την ημερομηνία 1866, να χαρακτηρίσετε ως σωστό ή λάθος τις παρακάτω προτάσεις

- α) Η Κρητική Επανάσταση του 1866 διήρκεσε μέχρι το 1869 και ήδη από τον πρώτο χρόνο είχαν επιβληθεί οι οθωμανικές δυνάμεις

β. Οι εκκλήσεις των επαναστατών για βοήθεια δεν εισακούστηκαν από την Ελλάδα καθ' όλη τη διάρκεια της Επανάστασης

γ. Η Μονή Αρκαδίου ανατινάχθηκε από τους ίδιους τους πολιορκημένους Έλληνες το Νοέμβριο του 1866

δ. Ο Οργανικός Νόμος που παραχώρησε ο σουλτάνος στους χριστιανούς της Κρήτης προέβλεπε περιορισμένες παραχωρήσεις

ε. Οι Μεγάλες Δυνάμεις έμειναν αμέτοχες σε αυτή τη διένεξη, την οποία θεώρησαν ότι ήταν τοπικού ενδιαφέροντος.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1866 και, αφού κάνει κλικ στο “κείμενο”, εντοπίζει τις πληροφορίες που χρειάζονται για την απάντηση των τριών ερωτημάτων προχωρώντας μέχρι το τέλος του 1869.

Οι σωστές προτάσεις είναι οι α, γ, δ και οι λανθασμένες είναι οι β και η ε.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2

1 ώρα

1) Να παρατηρήσετε τις αλλαγές στο χάρτη στην περιοχή των Βαλκανίων από το 1875 έως το 1878 και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα.

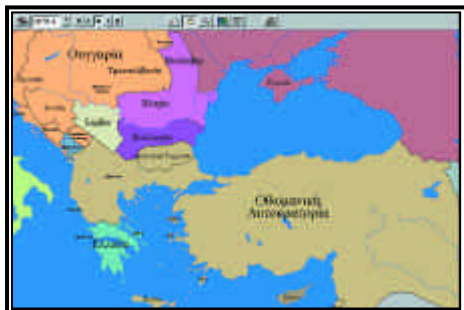
α) Σε ποια περιοχή των Βαλκανίων ξέσπασε η κρίση του 1875, σε ποιες περιοχές επεκτάθηκε και πώς συνδέεται με την ανάπτυξη του εθνικισμού στα βαλκάνια;

β) Να αναφέρετε τότε εμπλέκεται η Ρωσία στην κρίση, ποια εδάφη κατακτά και για ποιους λόγους εμπλέκεται σ' αυτήν την κρίση και κατακτά αυτά τα εδάφη.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1875 και αφού εστιάσει το χάρτη στην περιοχή των Βαλκανίων, προχωράει έως το 1881. Κατά τη διαδικασία αυτή σημειώνει τις εδαφικές διαφοροποιήσεις καθώς και τις χώρες στις οποίες αντιστοιχούν. Σε αυτή τη διαδικασία μπορεί να χρησιμοποιήσει την ένδειξη «Αναγνώριση περιοχής». Στη συνέχεια, αφού κάνει κλικ στο “κείμενο”, εντοπίζει τις πληροφορίες που χρειάζονται για τις απαντήσεις στην περίοδο 1875-1881.

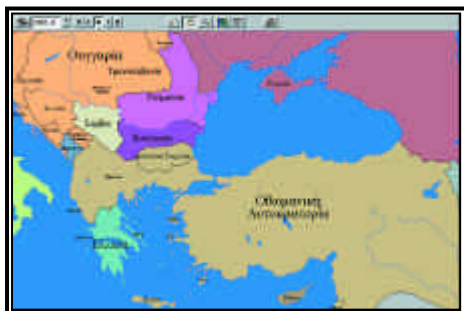

2) Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της ομάδας Α στα δεδομένα της ομάδας Β.

Ομάδα Α
Συνθήκη Αγίου Στεφάνου
Συνέδριο του Βερολίνου

Ομάδα Β
Ιούνιος 1878
Δημιουργία Μεγάλης Βουλγαρίας
Ανεξάρτητη Σερβία, Ρουμανία, Μαυροβούνιο
Αυτόνομη Ανατολική Ρωμυλία (Β. Θράκη)
Φεβρουάριος 1878
Αυτόνομη Βουλγαρία μεταξύ Ρουμανίας και Αν. Ρωμυλίας

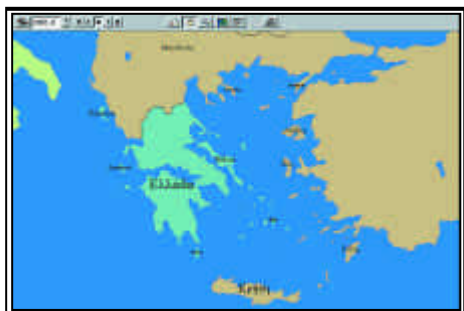
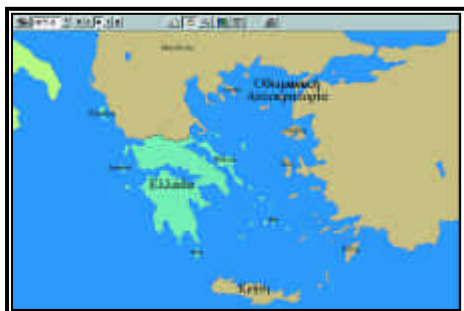
Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1878 και, αφού κάνει κλικ στο “κείμενο”, εντοπίζει τις πληροφορίες που χρειάζονται για να απαντήσει στην ερώτηση. Επίσης μπορεί να επιλέξει την ένδειξη “ερωτήσεις” / “πότε” και να πληκτρολογήσει τις λέξεις “Συνέδριο του Βερολίνου”, απ’ όπου μπορεί να λάβει πληροφορίες για το Συνέδριο.

Οι σωστές απαντήσεις είναι:

Συνθήκη Αγίου Στεφάνου: Φεβρουάριος 1878, Δημιουργία Μεγάλης Βουλγαρίας
Συνέδριο Βερολίνου: Αυτόνομη Ανατολική Ρωμυλία, Αυτόνομη Βουλγαρία μεταξύ Ρουμανίας και Ανατολικής Ρωμυλίας, Ιούνιος 1878. Η Ανεξαρτησία Σερβίας, Ρουμανίας και Μαυροβουνίου ταιριάζει και στα δύο.

*

3) Να συγκρίνετε το χάρτη της Ελλάδος πριν από τη Βαλκανική Κρίση του 1875 με αυτόν του 1881 και, αφού επισημάνετε τις εδαφικές διαφοροποιήσεις, να αναφέρετε τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έγιναν. Επίσης να αναφέρετε τις εξεγέρσεις.

σεις Ελλήνων στις τουρκοκρατούμενες περιοχές κατά τη Βαλκανική Κρίση, τις περιοχές όπου έλαβαν χώρα και τα αποτελέσματά τους.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1875 και κατόπιν την ημερομηνία 1881. Κάνοντας κλικ στην ένδειξη “σύγκριση χρονολογιών”, διαπιστώνει τις εδαφικές διαφοροποιήσεις της Ελλάδος με την προσάρτηση της Θεσσαλίας και τμήματος της Ηπείρου. Στη συνέχεια κάνει κλικ στο “κείμενο” και εντοπίζει τις πληροφορίες που χρειάζονται για την περίοδο μεταξύ 1875 και 1881.

*

4) Να προσδιορίσετε τι είναι Βουλγαρική Εξαρχία και πώς συνδέεται με τη ρωσική πανσλαβιστική πολιτική στο δεύτερο μισό του 19ου αι.

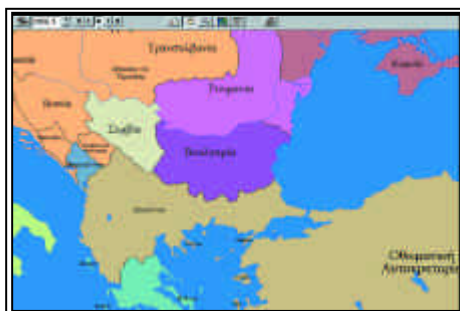
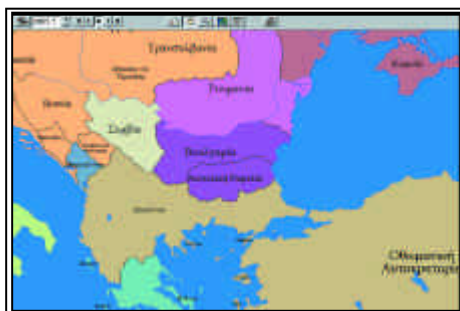
Ακόμη, να εντοπίσετε στο χάρτη την περιοχή της Ανατολικής Ρωμυλίας και να αναφέρετε την τύχη που είχε αυτή η περιοχή μετά την αυτονομισή της, πώς συνδέεται με τη βουλγαρική επεκτατική πολιτική και με τη ρωσική πανσλαβιστική πολιτική και για ποια ήταν η στάση της Ελλάδας απέναντι στο ζήτημα αυτό.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1878.6, οπότε και εμφανίζεται η Ανατολική Ρωμυλία ή Βόρεια Θράκη. Κατόπιν πληκτρολογεί την ημερομηνία 1885.7, οπότε καταλαμβάνεται από τη Βουλγαρία και το χρώμα της το χάρτη γίνεται ίδιο με αυτό της Βουλγαρίας, και την ημερομηνία 1886.3 οπότε ενσωματώνεται πλήρως στη Βουλγαρία. Επίσης πληκτρολογώντας πρώτα την ημερομηνία 1878.6 και ύστερα την ημερομηνία 1885.7 ή 1886.3 μπορεί να κάνει σύγκριση της εδαφικής κατάστασης της περιοχής.

Τέλος, κάνει κλικ στο “κείμενο” και εντοπίζει τις πληροφορίες που χρειάζονται για την περίοδο μεταξύ 1878 και 1886 για την περιοχή της Ανατολικής Ρωμυλίας, επικεντρώνοντας την προσοχή του κυρίως στη χρονολογία 1885.

*

5) Αφού εντοπίσετε στο χάρτη τις εδαφικές διαφοροποιήσεις στον ελληνικό χώρο κατά τη διάρκεια του ελληνοτουρκικού πολέμου του 1897, να βάλετε σε κύκλο το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση στις παρακάτω προτάσεις:

Ο ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897 διήρκεσε:

- α) από τις 5/4 έως τις 8/4 και έγινε με αφορμή την Κρητική Επανάσταση
- β) από το Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο και έγινε με αφορμή το Μακεδονικό

Ζήτημα

- γ) από τις 13/6 έως τις 10/8 και έγινε με αφορμή τις διώξεις Ελλήνων στη

Μικρά Ασία

- δ) από τις 5/10 έως τις 8/11 και έγινε με αφορμή τη σφαγή Ελλήνων στο Ηράκλειο

Ο ελληνοτουρκικός πόλεμος έληξε:

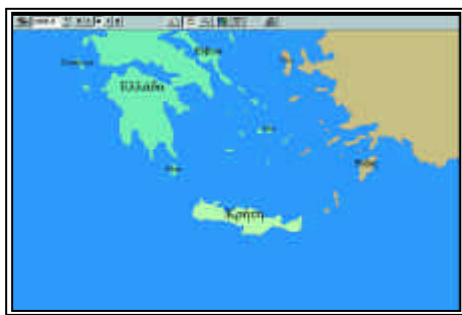
- α) με νίκη της Ελλάδας και προσάρτηση της Κρήτης
- β) με ήττα της Ελλάδας και απώλεια της Θεσσαλίας
- γ) με παρέμβαση των Μ. Δυνάμεων και αυτονόμηση της Θεσσαλίας
- δ) με ήττα της Ελλάδας και μικρές συνοριακές διορθώσεις υπέρ της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1897.3, εστιάζοντας στον ελληνικό χώρο και προχωράει μέχρι το 1897.7 σημειώνοντας παράλληλα τις αλλαγές στο εδαφικό καθεστώς κατά τη διάρκεια του ελληνοτουρκικού πολέμου. Παράλληλα ο καθηγητής μπορεί να κάνει κλικ στο “κείμενο” απ’ όπου μπορεί να αντλήσει πληροφορίες για τον πόλεμο.

Οι σωστές απαντήσεις είναι: α), β).

*

6) Να παρατηρήσετε το χάρτη της Κρήτης μεταξύ 1895 και 1898-1913 και να ερμηνεύσετε τις διαφοροποιήσεις στο εδαφικό καθεστώς.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1895 και εστιάζει στην περιοχή της Κρήτης. Κατόπιν προχωράει έως το 1898 και σημειώνει τις εδαφικές διαφοροποιήσεις που πραγματοποιούνται στην Κρήτη. Επίσης πληκτρολογώντας πρώτα την ημερομηνία 1895 και ύστερα την ημερομηνία 1898 και 1913 μπορεί να κάνει σύγκριση της εδαφικής κατάστασης της περιοχής. Τέλος, πληκτρολογεί τις ημερομηνίες 1895 έως 1898, κάνει κλικ στο “κείμενο” και εντοπίζει τις πληροφορίες που χρειάζονται για την περίοδο μεταξύ 1895 και 1898.

*

7) Να συνδυάσετε τις παρακάτω χρονολογίες με τις πολιτικές εξελίξεις στο ζήτημα της Κρήτης στην πορεία της αυτονομίσεώς της.

Χρονολογίες: 1868 1878 1898

- α) Αυτόνομη “Κρητική Πολιτεία” με διοικητή τον Έλληνα πρίγκιπα Γεώργιο.
- β) Πρώτη συμμετοχή Ελλήνων στη διοίκηση
- γ) Σφαγές Ελλήνων στο Ηράκλειο προκάλεσαν την παρέμβαση των Μ. Δυνάμεων
- δ) Ημιαυτόνομο καθεστώς στην Κρήτη
- ε) Παρουσία ευρωπαϊκών στρατευμάτων
- στ) Σύμβαση της Χαλέπας
- ζ) Οργανικός Νόμος

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τις ημερομηνίες 1868, 1878 και 1898, κάνει κλικ στο “κείμενο” και εντοπίζει τις πληροφορίες που χρειάζονται. Επιπροσθέτως μπορεί να ανατρέξει στις πληροφορίες των ετών 1866-1869 και 1895-1898 για συνολικότερη θεώρηση του ζητήματος.

Οι σωστές απαντήσεις είναι: 1868: β, ζ, 1878: δ, στ και 1898: α, γ, ε.

*

8) Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της πρώτης στήλης με αυτά της δεύτερης.

A	B
1. Βουλγαρική Εξαρχία	α. Πρόξενος της Ελλάδας στο Μοναστήρι
2. Παύλος Μελάς	β. Βούλγαροι αντάρτες τρομοκράτες
3. Γερμανός Καραβαγγέλης	γ. Ανεξάρτητη εκκλησία της Βουλγαρίας
4. ΕΜΕΟ	δ. Αξιωματικός ελληνικού στρατού, αρχηγός ελληνικών σωμάτων στη Μακεδονία
5. Ίλιντεν	ε. Μητροπολίτης Καστοριάς, επικεφαλής Μακεδονικού αγώνα
6. Ίων Δραγούμης	στ. «Εσωτερική Μακεδονική Επαναστατική Οργάνωση» κατευθυνόμενη από τη Βουλγαρία
7. Κομιτατζήδες	ζ. Βουλγαρική εξέγερση 1903

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τις ημερομηνίες 1893, 1897, 1903 και 1904 κάνει κλικ στο “κείμενο” και εντοπίζει τις πληροφορίες που χρειάζονται.

Οι σωστές απαντήσεις είναι οι εξής: 1γ, 2δ, 3ε, 4στ, 5ζ, 6α και 7β.

5

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Επιδιωκόμενοι διδακτικοί στόχοι

1. Να κατανοήσουν οι μαθητές τη σημασία και τη διάρκεια των εθνικών κινήματων κατά το 19ο και 20ο αι.
2. Να κατανοήσουν τον κοινωνικό και εθνικό χαρακτήρα των επαναστάσεων του 1848 σε πολλές περιοχές της Ευρώπης και το σημαντικό ρόλο που έπαιξε για τις κατοπινές εξελίξεις η ανάδειξη των εθνικών ζητημάτων.
3. Να γνωρίσουν τη σταδιακή διαμόρφωση του ευρωπαϊκού χάρτη κατά τη διάρκεια των δύο αυτών αιώνων.
4. Να παρακολουθήσουν τις διαδικασίες ενοποίησης δύο ισχυρών ευρωπαϊκών κρατών, της Ιταλίας και της Γερμανίας.
5. Να παρακολουθήσουν την ανάδειξη νέων εθνικών κρατών μετά την κατάρρευση των δύο μεγάλων πολυεθνικών αυτοκρατοριών, της Οθωμανικής και της Αυστροουγγρικής, ύστερα από τους αγώνες των υπόδουλων εθνών.
6. Να γνωρίσουν το χάρτη της Ευρώπης έτσι όπως είναι διαμορφωμένος σήμερα μετά τις εξελίξεις που ακολούθησαν την κατάρρευση των ανατολικών καθεστώτων και να κατανοήσουν τη διαχρονικότητα της επίδρασης του εθνικού παράγοντα στον πολιτικό χάρτη της Ευρώπης..

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

1. Οι επαναστάσεις του 1848 στην Ευρώπη πέραν των κοινωνικών αιτημάτων περιείχαν και αιτήματα εθνικής αποκατάστασης. Αφού συμβουλευτείτε το χάρτη της εποχής, να αναφέρετε σε ποιες περιοχές της Ευρώπης διατυπώθηκαν τέτοια αιτήματα και να διερευνήσετε κατά πόσο τα αιτήματα βρήκαν ανταπόκριση.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τη χρονολογία 1848 και έπειτα κάνει κλικ στο “κείμενο”, όπου παρουσιάζονται οι πληροφορίες που ζητούνται. Ο καθηγητής επιλέγει αυτές που αφορούν τα εθνικά ζητήματα στην Αυστριακή Αυτοκρατορία (Τσέχοι, Ούγγροι), στη Γερμανία (προσπάθεια ενοποίησης), στην Ιταλία (προσπάθεια αποτί-

ναξης αυστριακού ζυγού και πρώτες προσπάθειες ενοποίησης) και στη Μολδαβία και Βλαχία. Θα πρέπει να τονιστεί η σημασία που είχε η επανάσταση στην Αυστριακή Αυτοκρατορία λόγω των επιπτώσεων που είχε στο βόρειο βαλκανικό χώρο με την τόνωση του σλαβικού (Σέρβοι, Κροάτες, Τσέχοι και Σλοβένοι) και ουγγρικού εθνικισμού.

Ο καθηγητής επίσης πληκτρολογεί τη χρονολογία 1848 και έπειτα παρατηρεί τις εδαφικές διαφοροποιήσεις μέχρι το 1851.3. Κατόπιν κάνει κλικ στο “κείμενο”, όπου παρουσιάζονται πληροφορίες απ’ όπου μπορεί να εξάγει συμπεράσματα.

Με τις επαναστάσεις του 1848 σε ό,τι αφορά στα εθνικά ζητήματα, τέθηκαν για πρώτη φορά τόσο έντονα σε τέτοια έκταση, καλύπτοντας μεγάλο μέρος της Ευρώπης, αιτήματα εθνικής αποκατάστασης και αυτοδιάθεσης. Έγιναν οι πρώτες προσπάθειες ενοποίησης της Ιταλίας και της Γερμανίας και κλονίσθηκε η πολυεθνική Αυτοκρατορία των Αψβούργων, γεγονός που ανησύχησε και την πολυεθνική Οθωμανική Αυτοκρατορία.

*

2) Μετά την αποτυχία της εξέγερσης κατά των Αυστριακών στην Ιταλία το 1848 οι Ιταλοί συνέχισαν την προσπάθεια για ένωση της Ιταλίας. Να παρακολουθήσετε τις εδαφικές διαφοροποιήσεις από το 1848 έως το 1870 στην Ιταλία δίνοντας έμφαση στην περίοδο 1859 έως 1861, το 1866 και στο 1870 και να επισημάνετε τα στάδια της ιταλικής ενοποίησης.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τη χρονολογία 1848 και έπειτα, αφού κάνει κλικ στην ένδειξη +, παρατηρεί τις εδαφικές διαφοροποιήσεις που αφορούν την Ιταλία μέχρι το 1870, επισημαίνοντας ιδιαίτερως την περίοδο από το 1859 έως το 1861, το 1866 και το 1870, σημειώνοντας τις περιοχές που σταδιακά ενσωματώνονται στο βασίλειο της Σαρδηνίας. Παράλληλα κάνει κλικ στο “κείμενο” όπου παρουσιάζονται πληροφορίες για τους πρωταγωνιστές και την πορεία της ενοποίησης.

3) Να αναφέρετε με ποιον τρόπο, ποιες περιοχές και με ποια χρονική περίοδο της ιταλικής ενοποίησης συνδέονται τα παρακάτω πρόσωπα:

Βίκτωρ Εμμανουήλ Β΄
Καμίλλο Καβούρ
Ιωσήφ Γαριβάλδης

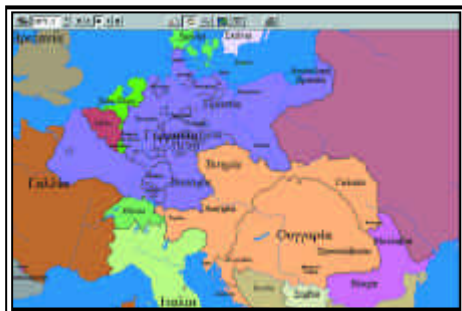
Ο καθηγητής πληκτρολογεί τη χρονολογία 1859 και έπειτα, αφού κάνει κλικ στο “κείμενο”, επιλέγει τις πληροφορίες που του χρειάζονται για τα πρόσωπα. Επίσης μπορεί, κάνοντας κλικ στην ένδειξη “ερωτήσεις” / ποιος και να πληκτρολογήσει τα ονόματα των προσώπων που ζητούνται για να λάβει πληροφορίες σε αδρές γραμμές.

*

4) Να παρακολουθήσετε τις εδαφικές διαφοροποιήσεις της ευρύτερης περιοχής της σημερινής Γερμανίας τη χρονική περίοδο μεταξύ των επαναστάσεων του 1848 και του 1872 και να σημειώσετε τους κυριότερους σταθμούς στην πορεία της ενοποίησης της Γερμανίας, επικεντρώνοντας κυρίως στα έτη 1866 και 1870-1871.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τη χρονολογία 1848 και έπειτα παρατηρεί τις εδαφικές διαφοροποιήσεις που αφορούν τη Γερμανία μέχρι το 1872, επισημαίνοντας ειδικότερα τα έτη 1866 και 1870-1871, σημειώνοντας τις περιοχές που σταδιακά ενοποιούνται.

Έπειτα, αφού κάνει κλικ στο “κείμενο”, επιλέγει τις πληροφορίες που του χρειάζονται για τους σταθμούς της γερμανικής ενοποίησης (1848, 1864, αυστροπρωσικός πόλεμος 1866, Συνομοσπονδία Βόρειας Γερμανίας 1867, γαλλογερμανικός πόλεμος 1870-1871, 1872).

*

5) Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της πρώτης στήλης με αυτά της δεύτερης:

A

B

1. Βίσμαρκ
2. Γουλιέλμος
3. Συνθήκη Φρανκφούρτης
4. Πόλεμος Επτά Εβδομάδων
5. Αυστροουγγαρία
6. Συνομοσπονδία Βόρειας Γερμανίας

- α. Πρώτη Ένωση 1867
- β. Ιούνιος 1867
- γ. Γερμανός Αυτοκράτορας
- δ. Προσάρτηση Αλασατίας-Λωραίνης
- ε. “Σιδερένιος Καγκελλάριος”
- στ. 1866

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τη χρονολογία 1866 και έπειτα, αφού κάνει κλικ στο “κείμενο”, επιλέγει τις πληροφορίες που του χρειάζονται. Την ίδια διαδικασία επαναλαμβάνει για το 1867, 1870 και 1871.

Οι σωστές απαντήσεις είναι: 1 ε, 2 γ, 3 δ, 4 στ, 5 β και 6 α.

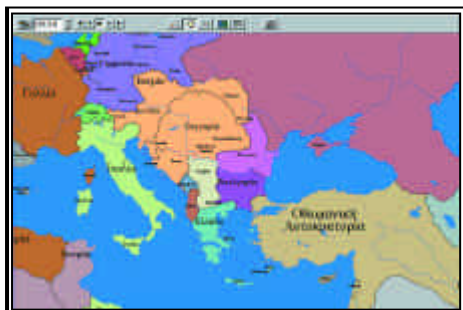
*

6) Να παρατηρήσετε στο χάρτη του 19ου και αρχές 20ου αι. πότε δημιουργούνται τα εθνικά κράτη του Βελγίου, Ολλανδίας, Ρουμανίας, Σερβίας, Βουλγαρίας και Μαυροβουνίου.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1830 για το Βέλγιο, 1830 για την Ολλανδία, 1878 για τη Σερβία, το Μαυροβούνιο, τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία (αυτονόμηση) και 1908 για τη Βουλγαρία (ανεξαρτησία). Σε κάθε ημερομηνία κάνει κλικ στο ένδειξη “κείμενο”, για να συλλέξει τις πληροφορίες που αφορούν την πορεία ανεξαρτησίας αυτών των χωρών.

7) Να παρατηρήσετε το χάρτη της Ευρώπης στις χρονολογίες 1913, μετά τους Βαλκανικούς πολέμους, και 1923, μετά τη λήξη του Μικρασιατικού Πολέμου που ακολούθησαν τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, οπότε και κατέρρευσαν οι δύο μεγάλες πολυεθνικές αυτοκρατορίες της Ευρώπης, η Αυστροουγγαρία και η Οθωμανική Αυτοκρατορία, και να επισημάνετε ποια νέα εθνικά κράτη δημιουργήθηκαν και πότε.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1912 και αφού επισημάνει τα γεωγραφικά όρια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της Αυστροουγγαρίας, κατόπιν πληκτρολογεί τις ημερομηνίες 1913.8 και 1923 για να επισημάνει τη δημιουργία νέων κρατών. Για καλύτερη σύγκριση μπορεί, αφού πληκτρολογήσει αυτές τις δύο ημερομηνίες, να κάνει κλικ στη “σύγκριση χρονολογιών”, και να συγκρίνει τους δύο χάρτες και τις αλλαγές που έχει επιφέρει ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος. Ο καθηγητής για περισσότερες πληροφορίες μπορεί να πληκτρολογήσει τις αντίστοιχες ημερομηνίες, κυρίως το 1913 και το 1919, και να κάνει κλικ στην ένδειξη “κείμενο”.

6

ΟΙ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ

Επιδιωκόμενοι διδακτικοί στόχοι

1. Να γνωρίσουν οι μαθητές βασικά χαρακτηριστικά του νεοτουρκικού κινήματος, της πορείας του και της πολιτικής του έναντι των Ελλήνων.
2. Να γνωρίσουν σε αδρές γραμμές το κίνημα στο Γουδί και το χαρακτήρα του, να το συσχετίσουν με το νεοτουρκικό κίνημα και να κατανοήσουν το ρόλο του για τις ελληνικές πολιτικές εξελίξεις πριν από τους Βαλκανικούς Πολέμους.
3. Να ενημερωθούν για τις εξελίξεις του Κρητικού Ζητήματος μέχρι το 1912 και να διαπιστώσουν το ρόλο που έπαιξε στις ελληνοοθωμανικές σχέσεις.
4. Να γνωρίσουν την κατάσταση που επικρατούσε στο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου λίγο πριν από την έναρξη των Βαλκανικών Πολέμων (1910-1912) με τον ιταλοτουρκικό πόλεμο και την αλβανική εξέγερση.
5. Να γνωρίσουν τη νικηφόρα ελληνική απελευθερωτική πορεία κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων, τις κυριότερες ελληνικές νίκες, τα σημαντικότερα πολεμικά γεγονότα, τις ημερομηνίες έναρξης και λήξης των Βαλκανικών.
6. Να επισημάνουν τις εδαφικές διαφοροποιήσεις που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια και το τέλος των Βαλκανικών, τα ελληνικά εδαφικά κέρδη και απώλειες από τις απελευθερωμένες περιοχές και τα εκκρεμή εδαφικά ζητήματα.
7. Να συσχετίσουν τις απελευθερωμένες ελληνικές περιοχές με τα εκκρεμή ελληνικά ζητήματα και να επισημάνουν το ρόλο των Μ. Δυνάμεων στη μη διευθέτηση των ζητημάτων αυτών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1**20 λεπτά**

1) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες. Να αναδιατυπώσετε με το σωστό περιεχόμενο τις προτάσεις που θα χαρακτηρίσετε ως λανθασμένες.

α) Το κίνημα των Νεοτούρκων εκδηλώθηκε τον Αύγουστο του 1909, την ίδια περίοδο με το κίνημα στο Γουδί.

β) Το κίνημα των Νεοτούρκων ήταν ένα εθνικιστικό κίνημα που εξαρχής στόχευε στον εκτουρκισμό της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

γ) Μετά την εκδήλωση του κινήματος η Βουλγαρία και η Αυστροουγγαρία κήρυξαν τον πόλεμο στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.

δ) Οι Νεότουρκοι με αφορμή την κήρυξη εκ μέρους των Κρητών της ένωσης του νησιού με την Ελλάδα προχώρησαν σε ανθελληνικό εμπορικό αποκλεισμό.

ε) Οι Νεότουρκοι στράφηκαν κυρίως κατά του ελληνικού στοιχείου το οποίο ήταν το ισχυρότερο οικονομικά και πολιτισμικά στην αυτοκρατορία.

στ) Η αντεπανάσταση κατά των Νεοτούρκων έλαβε χώρα λίγο πριν τους Βαλκανικούς και οργανώθηκε από τις υποτελείς εθνότητες.

ζ) Οι Νεότουρκοι μετά την επικράτησή τους κατά της αντεπανάστασης ακολούθησαν ηπιότερη πολιτική, εγκαταλείποντας την εκτουρκιστική τους πολιτική.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1908 και, αφού κάνει κλικ στο “κείμενο”, προχωρεί μέχρι το 1912 εντοπίζοντας τις σωστές απαντήσεις και δίνοντας περισσότερες πληροφορίες στους μαθητές.

Οι σωστές απαντήσεις είναι: αΛ, βΣ, γΛ, δΣ, εΣ, στΛ και ζΛ.

*

2) Ποιες εξελίξεις γνώρισε το Κρητικό Ζήτημα μετά το 1898 και ποιο ρόλο έπαιξε στις ελληνοτουρκικές σχέσεις από την επανάσταση των Νεοτούρκων μέχρι τους Βαλκανικούς Πολέμους;

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1898 και, αφού κάνει κλικ στο “κείμενο”, προχωρεί μέχρι το 1912 εντοπίζοντας τις πληροφορίες που σχετίζονται με το Κρητικό Ζήτημα και τη συσχέτισή του με τις ελληνοοθωμανικές σχέσεις.

Επικεντρώνει την προσοχή του στις ημερομηνίες 1905, 1908 και 1910-1912.

*

3) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες. Να αναδιατυπώσετε με το σωστό περιεχόμενο τις προτάσεις που θα χαρακτηρίσετε ως λανθασμένες.

α) Το κίνημα στο Γουδί πραγματοποιήθηκε το 1912 και ανέτρεψε το Βενιζέλο.

β) Το κίνημα στο Γουδί ήταν στην ουσία ένα στρατιωτικό πραξικόπημα που υποκινήθηκε από τις Μ. Δυνάμεις.

γ) Το κίνημα στο Γουδί οργανώθηκε από το Στρατιωτικό Σύνδεσμο και υποστηρίχθηκε από τα μεσαία και μικροαστικά κοινωνικά στρώματα.

δ) Το κίνημα στο Γουδί επιζητούσε την αναδιοργάνωση του στρατού και του ναυτικού και την εξυγίανση της πολιτικής ζωής.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1909 και, αφού κάνει κλικ στο “κείμενο”, εντοπίζει τις σωστές απαντήσεις εμπλουτίζοντάς τες με περισσότερες πληροφορίες.

Οι σωστές απαντήσεις είναι 1Λ, 2Λ, 3Σ και 4Σ.

*

4) Να παρατηρήσετε το χάρτη της Ανατολικής Μεσογείου κατά την περίοδο μεταξύ του νεοτουρκικού κινήματος και των Βαλκανικών Πολέμων και να επισημάνετε, βάσει των εδαφικών αλλαγών που εμφανίζονται, ποιες πολεμικές συρράξεις και εξεγέρσεις έλαβαν χώρα εκείνη την περίοδο. Να αναφέρετε ποια πορεία είχαν και ποιες επιπτώσεις στο βαλκανικό χώρο.

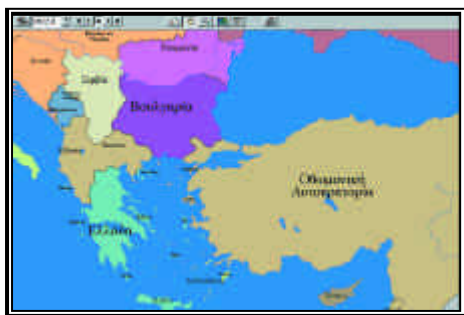
Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1910 και προχωρεί μέχρι το 1912, επισημαίνοντας τις εδαφικές διαφοροποιήσεις στο χάρτη, που αφορούν κυρίως τον ιταλο-τουρκικό πόλεμο και δευτερευόντως τις αλβανικές εξεγέρσεις. Να επισημανθεί στο χάρτη η κατάληψη των Δωδεκανήσων από τους Ιταλούς (Μαΐος 1912) και να δοθούν περισσότερες πληροφορίες. Παράλληλα ο καθηγητής κάνει κλικ στο “κείμενο” και επισημαίνει τις πληροφορίες που αφορούν την απάντηση.

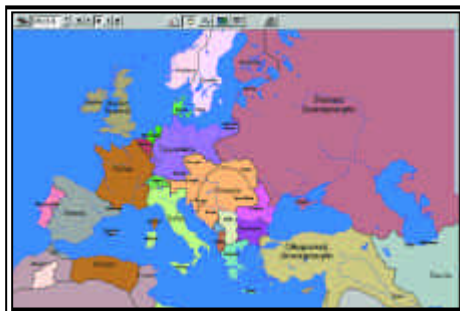
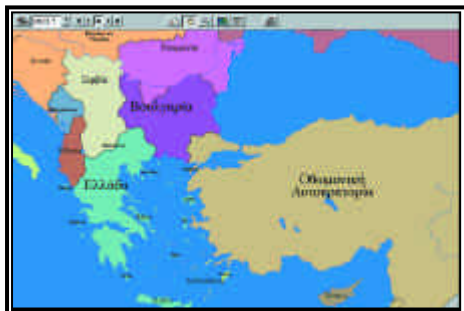

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2

1 ώρα

1) Αφού προσδιορίσετε χρονικά την έναρξη και τη λήξη του Α' Βαλκανικού Πολέμου να σημειώσετε τις σταδιακές εδαφικές διαφοροποιήσεις μέχρι το τέλος του. Επίσης να επισημάνετε σ' αυτή τη διαδικασία τις κυριότερες ελληνικές νίκες και την απελευθερωτική πορεία του ελληνικού στρατού.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1912.8 και προχωρεί μέχρι το 1913.7 επισημαίνοντας τις απελευθερωμένες ελληνικές περιοχές και τις κατακτήσεις των συμμάχων. Συνάμα κάνει κλικ στην ένδειξη “κείμενο” και εντοπίζει τις πληροφορίες για τη νικηφόρα πορεία του ελληνικού στρατού.

*

2) Να υπογραμμίσετε τη σωστή απάντηση:

Πριν από τον Α' Βαλκανικό Πόλεμο:

- α) Η Ελλάδα και η Σερβία είχαν υπογράψει πρώτες σύμφωνο συμμαχίας το Μάρτιο του 1912
- β) Δεν είχαν υπογράψει σύμφωνα συμμαχίας οι χριστιανικές βαλκανικές χώρες.
- γ) Η Ελλάδα και η Βουλγαρία είχαν υπογράψει συμμαχία το Μάιο του 1912
- δ) Η Σερβία και η Βουλγαρία υπέγραψαν συμμαχία το Σεπτέμβριο του 1912.

Η Ελλάδα κήρυξε στην Οθωμανική Αυτοκρατορία τον πόλεμο:

- α) στις 5 Οκτωβρίου και στις 26 του ίδιου μήνα απελευθέρωσε τη Θεσσαλονίκη
- β) στις 17 Σεπτεμβρίου και στις 29 Οκτωβρίου απελευθερώθηκε η Θεσσαλονίκη
- γ) στις 26 Οκτωβρίου και στις 29 Οκτωβρίου απελευθερώθηκε η Θεσσαλονίκη
- δ) στις 28 Οκτωβρίου και στις 10 Νοεμβρίου απελευθερώθηκε η Θεσσαλονίκη

Κατά τη νικηφόρα ελληνική πορεία υπήρχε διάσταση απόψεων μεταξύ Βενιζέλου και διαδόχου Κωνσταντίνου γιατί

- α) Ο Κωνσταντίνος ήθελε να κινηθεί ο στρατός προς τα Ιωάννινα και ο Βενιζέλος προς τη Θεσσαλονίκη
- β) Ο Κωνσταντίνος ήθελε να κινηθεί ο στρατός προς το Μοναστήρι και ο Βενιζέλος προς τη Θεσσαλονίκη

γ) Ο Κωνσταντίνος ήθελε να διενεργηθεί απόβαση στην περιοχή της Σμύρνης και ο Βενιζέλος στην περιοχή της Καβάλας

δ) Ο Κωνσταντίνος ήθελε να κινηθεί το ναυτικό προς την απελευθέρωση της Κωνσταντινούπολης και ο Βενιζέλος προς τη Σμύρνη

Αρχιστράτηγος των ελληνικών στρατευμάτων στον Α' Βαλκανικό Πόλεμο ήταν:

- α) ο Νικόλαος Ζορμπάς
- β) ο Ιωάννης Μεταξάς
- γ) ο Ελευθέριος Βενιζέλος
- δ) ο διάδοχος Κωνσταντίνος

Στον Α' Βαλκανικό Πόλεμο σύμμαχοι της Ελλάδας ήταν:

- α) η Σερβία, η Βουλγαρία και η Ιταλία
- β) η Σερβία και η Ρουμανία
- γ) η Βουλγαρία, η Αλβανία και το Μαυροβούνιο
- δ) η Σερβία, το Μαυροβούνιο και η Βουλγαρία

Η συνθήκη που τερμάτιζε τον Α' Βαλκανικό Πόλεμο ήταν:

- α) η Συνθήκη της Αδριανουπόλεως στις 21 Φεβρουαρίου 1913
- β) η Συνθήκη του Βουκουρεστίου στις 10 Αυγούστου 1913
- γ) η Συνθήκη του Λονδίνου στις 17 Μαΐου 1913
- δ) η Συνθήκη της Κωνσταντινουπόλεως στις 13 Ιουνίου 1913

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1912 και, αφού κάνει κλικ στο “κείμενο”, προχωρεί μέχρι το 1913 εντοπίζοντας τις σωστές απαντήσεις και δίνοντας περισσότερες πληροφορίες στους μαθητές.

Οι σωστές απαντήσεις με τη σειρά είναι: γ, α, β, δ, δ, γ.

*

3) Να παρατηρήσετε το χάρτη των Βαλκανίων κατά το τέλος του Α' Βαλκανικού Πολέμου και να αναφέρετε τα εδαφικά κέρδη της Ελλάδας σύμφωνα με τη συνθήκη ειρήνης και τα εδάφη που η Ελλάδα είχε απελευθερώσει και αφού τα συγκρίνετε να τα συσχετίσετε με τα εθνικά ελληνικά ζητήματα που παρέμεναν εκκρεμή.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1913.7 επισημαίνει τα εδαφικά κέρδη της Ελλάδας, κατόπιν πληκτρολογεί την ημερομηνία 1913.6 και 1912.8 για να διαπιστώσει τις απελευθερωμένες περιοχές πριν από τη Συνθήκη του Λονδίνου και τα κέρδη της Ελλάδας μετά τον Α' Βαλκανικό αντίστοιχα. Επίσης πληκτρολογώντας τις παραπάνω ημερομηνίες ο καθηγητής μπορεί ανά δύο να κάνει και σύγκριση των εδαφικών διαφοροποιήσεων κάνοντας κλικ στην ένδειξη “σύγκριση ημερομηνιών”. Ο καθηγητής ταυτόχρονα κάνει κλικ στο “κείμενο”, και συλλέγει τις πληροφορίες που αφορούν τις εδαφικές εξελίξεις της περιόδου. Θα πρέπει να επισημάνει τα εκ-

κρεμή εδαφικά ζητήματα που άφησε η συνθήκη, δηλ. την απελευθερωμένη Βόρεια Ήπειρο και το καθεστώς των νησιών του Αιγαίου, της Κρήτης και των Δωδεκανήσων.

*

4) Να προσδιορίσετε χρονικά την έναρξη και τη λήξη του Β' Βαλκανικού Πολέμου και να σημειώσετε, βάσει του χάρτη, τις σταδιακές εδαφικές διαφοροποιήσεις μέχρι το τέλος του, επισημαίνοντας τις κυριότερες ελληνικές νίκες.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1913.7 και προχωρεί μέχρι το 1913.9 επισημαίνοντας τις απελευθερωμένες ελληνικές περιοχές και τις κατακτήσεις των συμμάχων. Ταυτόχρονα κάνει κλικ στο "κείμενο" και εντοπίζει τις πληροφορίες για τη νικηφόρα πορεία του ελληνικού στρατού. Να επισημανθεί η νικηφόρα πορεία του ελληνικού στρατού στην Ανατολική Μακεδονία και στη Βορειοανατολική Μακεδονία (Πετρίτσι, Στρώμνιτσα, Στενά Κρέσνας, Τζουμαγιά).

*

5) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες. Να αναδιατυπώσετε με το σωστό περιεχόμενο τις προτάσεις που θα χαρακτηρίσετε ως λανθασμένες. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες. Να αναδιατυπώσετε με το σωστό περιεχόμενο τις προτάσεις που θα χαρακτηρίσετε ως λανθασμένες.

α) Ο Β' Βαλκανικός Πόλεμος ξεκίνησε επειδή η Βουλγαρία αξίωνε να ενσωματωθούν στα εδαφικά της όρια η Θράκη και η Μακεδονία

β) Πρώτοι διενέργησαν επιθέσεις οι Έλληνες κατά των Βουλγάρων στη Νιγρίτα

γ) Οι Σέρβοι υπέγραψαν με την Ελλάδα συνθήκη συμμαχίας πριν από τον Β' Βαλκανικό Πόλεμο

δ) Στο Β' Βαλκανικό Πόλεμο η Ρουμανία και η Οθωμανική Αυτοκρατορία έμειναν αμέτοχες

ε) Η Ελλάδα μετά από συνεχείς νίκες έφτασε μέχρι την Αλεξανδρούπολη

στ) Στις 28 Ιουλίου υπογράφηκε η Συνθήκη Ειρήνης της Αδριανουπόλεως που τερμάτιζε τον Β' Βαλκανικό Πόλεμο

ζ) Τα Δωδεκάνησα, που είχαν καταληφθεί από την Ιταλία κατά τον Α' Βαλκανικό Πόλεμο, αποδόθηκαν στην Ελλάδα με ειδική συμφωνία το 1913.

η) Κατά το Β' Βαλκανικό Πόλεμο η Βουλγαρία βρέθηκε αντιμέτωπη αρχικά με την Ελλάδα και τη Σερβία και κατόπιν με τη Ρουμανία και την Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1913.7 και προχωρεί μέχρι το 1913.9 κάνοντας κλικ στο "κείμενο" απ' όπου εντοπίζει τις πληροφορίες προκειμένου να δώσει τις σωστές απαντήσεις εμπλουτίζοντάς τες με περισσότερα στοιχεία.

Οι σωστές απαντήσεις είναι οι εξής: αΣ, βΛ, γΣ, δΛ, εΣ, στΛ, ζΛ και ηΣ.

6) Να παρατηρήσετε το χάρτη των Βαλκανίων και να αναφέρετε τα εδαφικά κέρδη της Ελλάδας σύμφωνα με τη συνθήκη ειρήνης που υπογράφηκε μετά το Β' Βαλκανικό Πόλεμο και τα εδάφη που η Ελλάδα είχε απελευθερώσει κατά τον πόλεμο αυτό. Εν συνεχεία να συγκρίνετε και να συσχετίσετε τα νέα αυτά σύνορα με τα εθνικά ελληνικά ζητήματα που είχαν παραμείνει εκκρεμή κατά τον Α' Βαλκανικό Πόλεμο και να διαπιστώσετε κατά πόσο επιλύθηκαν και σε ποιο βαθμό.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1913.9 επισημαίνει τα εδαφικά κέρδη της Ελλάδας, και κατόπιν πληκτρολογεί την ημερομηνία 1913.7 για να διαπιστώσει τις νέες απελευθερωμένες περιοχές και τα κέρδη της Ελλάδας μετά τον Β' Βαλκανικό Πόλεμο.

Επίσης πληκτρολογώντας τις παραπάνω ημερομηνίες ο καθηγητής μπορεί να κάνει και σύγκριση των εδαφικών διαφοροποιήσεων κάνοντας κλικ στην ένδειξη “σύγκριση ημερομηνιών”. Ο καθηγητής ταυτόχρονα κάνει κλικ στο “κείμενο”, και συλλέγει τις πληροφορίες που αφορούν τις εδαφικές εξελίξεις της περιόδου. Θα πρέπει να επισημάνει το εύρος των απελευθερωμένων περιοχών (Β. Ήπειρος, ΒΑ Μακεδονία-περιοχή Πετριτσίου, Στρώμνιτσας και Τζουμαγιάς) και τα εδάφη που τελικά δόθηκαν στην Ελλάδα. Επίσης θα πρέπει να διαπιστώσει ότι τα εκκρεμή εδαφικά ζητήματα που άφησε η Συνθήκη του Λονδίνου, δηλ. η απελευθερωμένη Βόρεια Ήπειρο και το καθεστώς των νησιών του Αιγαίου, της Κρήτης και των Δωδεκανήσων, δεν διευθετήθηκαν και πάλι.

7

Ο Α' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ Ο ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Επιδιωκόμενοι διδακτικοί στόχοι

1. Να γνωρίσουν οι μαθητές τα σημαντικότερα πολεμικά γεγονότα του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και τις εδαφικές διαφοροποιήσεις κατά τη διάρκειά του.
2. Να κατανοήσουν τους ανταγωνισμούς των ευρωπαϊκών χωρών, που οδήγησαν στον πόλεμο.
3. Να κατανοήσουν τις διαφορές στη στάση των δύο παρατάξεων στην Ελλάδα και να επισημάνουν τις περιοχές της Ελλάδας στις οποίες υπερίσχυσε η κάθε παράταξη κατά τη διάρκεια του εθνικού διχασμού.
4. Να γνωρίσουν τα εθνικά ζητήματα που παρέμεναν εκκρεμή μετά το τέλος των Βαλκανικών Πολέμων.
5. Να γνωρίσουν τις κυριότερες επιχειρήσεις της Αντάντ και των Κεντρικών Δυνάμεων στα Βαλκάνια και να κατανοήσουν τους λόγους που ώθησαν τους Αγγλογάλλους να παρέμβουν στα ελληνικά πράγματα.
6. Να γνωρίσουν τα κυριότερα πολεμικά γεγονότα και τη νικηφόρα πορεία του ελληνικού στρατού στη Μακεδονία και Θράκη κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου.
7. Να γνωρίσουν τις κυριότερες συνθήκες μετά τον τερματισμό του πολέμου και τις εδαφικές διαφοροποιήσεις που επέφεραν στον χάρτη της Ευρώπης και της Μικράς Ασίας.
8. Να γνωρίσουν την κατάσταση που επικρατούσε για τους Έλληνες της Θράκης και της Μικράς Ασίας μετά το 1914, τους διωγμούς των Ελλήνων από τους Τούρκους και τη γενοκτονία Αρμενίων και Ελλήνων της Μικράς Ασίας.
9. Να ενημερωθούν για την πολιτική του Κεμάλ και να διαπιστώσουν τη συνέχιση της πολιτικής ανθελληνικών διωγμών των Νεοτούρκων.
10. Να γνωρίσουν τη νικηφόρα πορεία του ελληνικού στρατού απελευθέρωσης της Ανατολικής Θράκης και της Μικράς Ασίας, εντοπίζοντάς την στο χάρτη, και να τη συσχετίσουν με τις ελληνικές εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις.
11. Να γνωρίσουν την προσπάθεια των Ελλήνων του Πόντου για ίδρυση ανεξάρτητου κράτους, και να εντοπίσουν τα όριά του στο χάρτη.

12. Να ενημερωθούν για τα κυριότερα γεγονότα της ήττας στη Μικρά Ασία και των επακολούθων της στην ελληνική πολιτική ζωή, καθώς και για τη συμβολή των Μ. Δυνάμεων στην ήττα αυτή, που οδήγησε στη Μικρασιατική Καταστροφή.

13. Να γνωρίσουν τα κυριότερα σημεία της Συνθήκης της Λωζάννης και να προσδιορίσουν στο χάρτη τα εδαφικά κέρδη και τις απώλειες της Ελλάδας καθώς και τον τρόπο διευθέτησης ή μη των εκκρεμών εθνικών ζητημάτων.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1

1 ώρα και 30 λεπτά

1. Πριν από την έναρξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου σε ποια κατάσταση βρίσκονται τα εκκρεμή ελληνικά ζητήματα που προέκυψαν μετά τη μερική διευθέτηση των βαλκανικών ζητημάτων με τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου;

Βόρεια Ήπειρος
Νησιά του Αιγαίου
Δωδεκάνησα

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1913.9 και προχωρεί μέχρι το 1914.5 κάνοντας κλικ στο “κείμενο”, όπου εντοπίζει τις πληροφορίες για τα συγκεκριμένα εκκρεμή ζητήματα. Παράλληλα εντοπίζει τις περιοχές στο χάρτη, όπου επιβεβαιώνει τις πληροφορίες του “κειμένου”.

*

2) Ποιες ενδείξεις αύξησης του ανταγωνισμού των ευρωπαϊκών δυνάμεων υπήρχαν από τη δεκαετία του 1890 σε γεωπολιτικό επίπεδο πριν από την έναρξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο, στη Μέση Ανατολή και στη Β. Αφρική; Να εντοπίσετε στο χάρτη τις περιοχές όπου εμφανίστηκε εντονότερα αυτός ο ανταγωνισμός.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1895 και προχωρεί μέχρι το 1914, κάνοντας κλικ και στο “κείμενο”. Εντοπίζει τις πληροφορίες που του χρειάζονται και τις επιβεβαιώνει ή τις επισημαίνει στο χάρτη. Δίνει προσοχή στη βρετανική πολιτική στην Αραβία (1895, 1898), στη γαλλική πολιτική στο Μαρόκο και στο γερμανικό ανταγωνισμό που προκάλεσε (1907, 1911). Επιπλέον στη γερμανική διείσδυση στην Οθωμανική Αυτοκρατορία από τις αρχές του 20ου αι., που συνοδεύτηκε αργότερα από πολιτική και στρατιωτική συνεργασία με το νεοτουρκικό καθεστώς.

*

3) Να υπογραμμίσετε τη σωστή απάντηση:

Μία από τις βασικότερες αιτίες της έναρξης του Α' Παγκοσμίου Πολέμου ήταν:

- α) η σύγκρουση συμφερόντων Γερμανίας και ΗΠΑ στα Βαλκάνια
- β) η εθνική διαμάχη μεταξύ Αυστριακών και Οθωμανών
- γ) η σύγκρουση Μ. Βρετανίας και Ρωσίας στη Μεσόγειο
- δ) ο οικονομικός και εθνικός ανταγωνισμός των ισχυρών ευρωπαϊκών κρατών

Η αφορμή για την έναρξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου ήταν:

- α) οι διωγμοί των Ελλήνων στη Δυτική Μικρά Ασία από τους Τούρκους την άνοιξη του 1914
- β) η διαμάχη Ιταλίας και Αυστροουγγαρίας για την Ιστρία τον Ιούνιο του 1914
- γ) η κατάληψη του Βελγίου από τη Γερμανία στις 28 Ιουλίου 1914
- δ) η δολοφονία του διαδόχου του αυστριακού θρόνου Φερδινάνδου από Σέρβο στις 28 Ιουνίου 1914

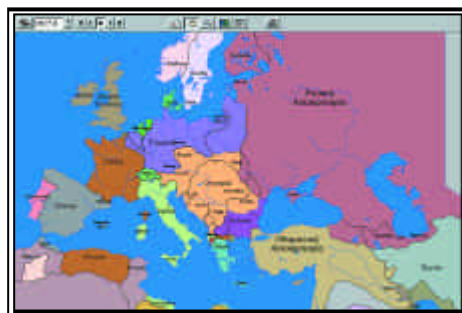
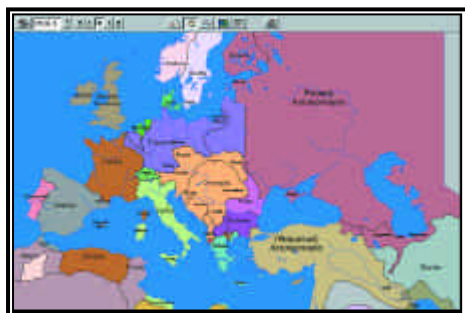
Οι δύο αντίπαλοι συνασπισμοί στην αρχή του πολέμου ήταν:

- α) οι Κεντρικές Δυνάμεις ή Τριπλή Συμμαχία (Γερμανία και Αυστροουγγαρία) και η Εγκάρδια ή Τριπλή Συνεννόηση ή Αντάντ (Μ. Βρετανία, Γαλλία και Ρωσία και απο το 1915 και η Ιταλία)
- β) ο Κεντρικός Άξονας (Γερμανία, Αυστρία και Ιταλία) και οι Σύμμαχοι (Αγγλία και Γαλλία)
- γ) οι Αυτοκρατορικές Δυνάμεις (Γερμανία, Αυστρία και Ρωσία) και οι Δημοκρατικές Δυνάμεις (Μ. Βρετανία, Γαλλία και Ιταλία)
- δ) οι Κεντρικές Δυνάμεις (Γερμανία, Αυστρία) και οι Δυτικοί Σύμμαχοι (Αγγλία, Γαλλία και ΗΠΑ).

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1914.5 και κάνει κλικ στο “κείμενο”, όπου εντοπίζει τις πληροφορίες για τις σωστές απάντησεις στις ερωτήσεις. Χρησιμοποιεί και το χάρτη κυρίως στην τρίτη ερώτηση για να προσδιορίσει τους δύο συνασπισμούς. Οι σωστές απαντήσεις με τη σειρά είναι: δ, β, α.

4) Να παρατηρήσετε στο χάρτη τις εξελίξεις στο δυτικό και ανατολικό μέτωπο από το 1914 έως το τέλος του 1916 κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και να επισημάνετε τις κυριότερες συγκρούσεις, την εξέλιξη των πολεμικών επιχειρήσεων και την είσοδο νέων χωρών στον πόλεμο.

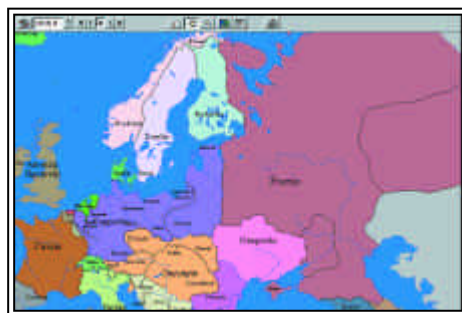

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1914.5 και προχωρεί μέχρι το 1917, παρατηρώντας τις εδαφικές διαφοροποιήσεις. Παράλληλα κάνει κλικ στο “κείμενο”, όπου εντοπίζει τις πληροφορίες που αφορούν το θέμα τις οποίες συσχετίζει με τις διαφοροποιήσεις στο χάρτη.

*

5) Να αναφέρετε τι γνωρίζετε για την επανάσταση του Μαρτίου και του Οκτωβρίου στη Ρωσία και την τύχη του τσάρου Νικολάου Β'. Να επισημάνετε, βάσει και του χάρτη, τις επιπτώσεις που είχε στο Ανατολικό Μέτωπο η επικράτηση των μπολσεβίκων στη Ρωσία κατά το 1917 και 1918.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1917 και, αφού κάνει κλικ στο “κείμενο” επισημαίνει τις εξελίξεις στη Ρωσία μέχρι το τέλος του πολέμου. Στη συνέχεια προχωρεί από το 1917 μέχρι το τέλος του 1918, παρατηρώντας στο χάρτη τις εδαφικές διαφοροποιήσεις στο Ανατολικό Μέτωπο, τις οποίες συνδυάζει με τις πληροφορίες που επέλεξε και με άλλες που μπορεί να προσθέσει.

*

6) Να αναφέρετε τις εξελίξεις, κατά το 1917 και 1918, που συνέβαλαν στη νίκη των δυνάμεων της Αντάντ και στη λήξη του πολέμου.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1917 και κάνει κλικ στο “κείμενο”, επισημαίνοντας τις σημαντικότερες εξελίξεις που οδήγησαν στο τέλος του πολέμου. Ο καθηγητής, αν το κρίνει απαραίτητο, μπορεί να προσθέσει και κάποιες ακόμη διευκρινιστικές πληροφορίες. Παράλληλα, μπορεί να προχωρήσει το χάρτη από το 1917 μέχρι το 1918.9, παρατηρώντας και σχολιάζοντας τις εδαφικές διαφοροποιήσεις.

†

7) Να αναφέρετε τις πολεμικές εξελίξεις στο βαλκανικό μέτωπο κατά το 1915 παρατηρώντας το χάρτη (επιχείρηση Δαρδανελίων, απόβαση Συμμάχων στη Θεσσαλονίκη).

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1915 και κάνει κλικ στο “κείμενο” επισημαίνοντας τις σημαντικότερες πολεμικές εξελίξεις του έτους στο βαλκανικό χώρο. Ο καθηγητής μπορεί να προσθέσει και κάποιες ακόμη διευκρινιστικές πληροφορίες. Παράλληλα, μπορεί να “προχωρήσει” το χάρτη από το 1915.1 μέχρι το 1915.9, παρατηρώντας και σχολιάζοντας τις εδαφικές διαφοροποιήσεις στην Καλλίπολη και κυρίως στη Μακεδονία.

★

8) Ποια στάση κράτησε η Ελλάδα στην αρχή του Α' Παγκοσμίου Πολέμου (1914-1916), για ποιους λόγους και ποιες επιπτώσεις είχε αυτή στις εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις μέχρι το 1916;

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1914 και κάνει κλικ στο “κείμενο” επισημαίνοντας τις εξελίξεις που αφορούν την ερώτηση μέχρι τον Αύγουστο του 1916. Ο καθηγητής, εάν το κρίνει απαραίτητο, μπορεί να προσθέσει και κάποιες ακόμη διευκρινιστικές πληροφορίες.

★

9) Να παρακολουθήσετε τις εδαφικές διαφοροποιήσεις στο χώρο της Μακεδονίας μετά την απόβαση των Αγγλογάλλων το 1915 και να αναφέρετε τι γνωρίζετε για τις εξελίξεις στο μέτωπο της Μακεδονίας από το 1915 έως τον Ιούνιο του 1917.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1915 και προχωρεί μέχρι το 1917, παρατηρώντας τις εδαφικές διαφοροποιήσεις στο χώρο της Μακεδονίας. Παράλληλα κάνει κλικ στο “κείμενο”, όπου εντοπίζει τις πληροφορίες που αφορούν το θέμα, τις οποίες και συσχετίζει με τις διαφοροποιήσεις στο χάρτη. Ο καθηγητής μπορεί να προσθέσει επιμέρους πληροφορίες που να διαφωτίζουν το θέμα.

★

10) Να αναφέρετε σε αδρές γραμμές τι γνωρίζετε για τον εθνικό διχασμό και την εσωτερική πολιτική κατάσταση της Ελλάδος από το 1916 έως τον Ιούνιο του 1917 και να επισημάνετε στο χάρτη της Ελλάδας την επικράτηση κατά περιοχές των δύο παρατάξεων.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1916 και κάνει κλικ στο “κείμενο” επισημαίνοντας τις εξελίξεις στο ζήτημα του Εθνικού Διχασμού και της θέσης των Μ. Δυνάμεων. Παράλληλα, μπορεί να “προχωρήσει” το χάρτη από το 1916 μέχρι το 1917.5, επισημαίνοντας τις περιοχές στις οποίες επικράτησε η κάθε παράταξη.

*

11) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες. Να αναδιατυπώσετε με το σωστό περιεχόμενο τις προτάσεις που θα χαρακτηρίσετε ως λανθασμένες.

α) Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος διαφώνησε με τον Ελ. Βενιζέλο ως προς τη φιλογερμανική του πολιτική που οδηγούσε την Ελλάδα σε συμμαχία με την Τουρκία.

β) Το κίνημα της Εθνικής Αμύνης εκδηλώθηκε στη Θεσσαλονίκη τον Αύγουστο του 1916 από φιλοβενιζελικούς αξιωματικούς.

γ) Η Καβάλα μετά από ηρωική αντίσταση των φιλοβασιλικών στρατευμάτων καταλήφθηκε από τους Βουλγάρους στις 30 Αυγούστου 1916.

δ) Ο κυριότερος στόχος του κινήματος Εθνικής Αμύνης ήταν η τήρηση ουδετερότητας στον πόλεμο.

ε) Κατά τη διάρκεια του Εθνικού Διχασμού δεν υπήρξαν σημαντικές διώξεις βενιζελικών καθώς ο βασιλιάς τήρησε ήπια και συμφιλιοτική στάση.

στ) Οι Αγγλογάλλοι παρενέβησαν υπέρ του Βενιζέλου στον Εθνικό Διχασμό αποκλείοντας τη Νότιο Ελλάδα.

ζ) Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος εγκατέλειψε την Ελλάδα στις 2 Ιουνίου 1917 αφήνοντας στο θρόνο το δευτερότοκο γιο του Αλέξανδρο.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1916 και, αφού κάνει κλικ στο “κείμενο”, εντοπίζει τις απαραίτητες πληροφορίες για τις απαντήσεις για τις οποίες κατά περίπτωση μπορεί να κάνει αναφορά στο χάρτη. Οι σωστές απαντήσεις είναι: αΛ, βΣ, γΛ, δΛ, εΛ, στΣ και ζΣ.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2

1 ώρα

1) Να αναφέρετε τι γνωρίζετε για τη γενοκτονία των Αρμενίων από τους Τούρκους και να εντοπίσετε στο χάρτη τις περιοχές όπου διενεργήθηκε.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1915 και κάνει κλικ στο “κείμενο” εντοπίζοντας τις πληροφορίες για τη γενοκτονία των Αρμενίων τις οποίες μπορεί να εμπλουτίσει και με επιπρόσθετες πληροφορίες και σχόλια. Στη συνέχεια εντοπίζει τις περιοχές που έγινε η σφαγή των Αρμενίων.

*

2) Να αναφέρετε τις σημαντικότερες συνθήκες που υπογράφηκαν κατά τη διάρκεια και μετά το Συνέδριο Ειρήνης των Παρισίων και τις επιπτώσεις στον πολιτικό χάρτη της Ευρώπης.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1919 και κάνει κλικ στο “κείμενο”, επισημαίνοντας τις συνθήκες που υπογράφηκαν και τις εδαφικές μεταβολές που επέφεραν. Παράλληλα, προχωράει το χάρτη από το 1919 μέχρι το 1923, εντοπίζοντας τις εδαφικές αλλαγές που επέφεραν οι συνθήκες στην Ευρώπη.

*

3) Να αναφέρετε τι γνωρίζετε για τους διωγμούς των Ελλήνων της Ανατολικής Θράκης και της Μικράς Ασίας (περιλαμβανομένου και του Πόντου) από το 1914 μέχρι το 1922 και για τη γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου. Να προσδιορίσετε στο χάρτη τις περιοχές των διωγμών και να παρουσιάσετε την εμφάνιση και εξάπλωσή τους στο χώρο και στο χρόνο.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1914 και κάνει κλικ στο “κείμενο” εντοπίζοντας τις πληροφορίες μέχρι το 1922 για τους διωγμούς των Ελλήνων της Ανατολικής Θράκης, της Δυτικής Μικράς Ασίας και της Βόρειας Μικράς Ασίας (περιοχή Πόντου) καθώς και τη γενοκτονία των Ελλήνων της Μικράς Ασίας. Αυτές μπορεί να τις εμπλουτίσει με επιπρόσθετες πληροφορίες και σχόλια. Παράλληλα προσδιορίζει στο χώρο και το χρόνο την εξάπλωση των διωγμών αυτών.

*

4) Να συσχετίσετε τους διωγμούς και τη γενοκτονία Ελλήνων του Πόντου και Αρμενίων από τους Τούρκους με την πολιτική που ακολούθησαν από το 1913 και εξής οι Νεότουρκοι και με τη γερμανική πολιτική στο χώρο.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1913 και κάνει κλικ στο “κείμενο” εντοπίζοντας τις πληροφορίες για την πολιτική των Νεοτούρκων στην εναπομείνασα Οθωμανική Αυτοκρατορία μέχρι το 1918 και τη γερμανική πολιτική στο χώρο της Θράκης, των Στενών και της Μικράς Ασίας, συσχετίζοντάς τες με την ισχυρή πληθυσμιακή και οικονομική παρουσία των Ελλήνων στις περιοχές αυτές.

5) Να εντοπίσετε στο χάρτη την περιοχή ίδρυσης της Δημοκρατίας του Πόντου και του Ποντοαρμενικού κράτους και να αναφέρετε τι γνωρίζετε για την τύχη αυτών των σχεδίων.

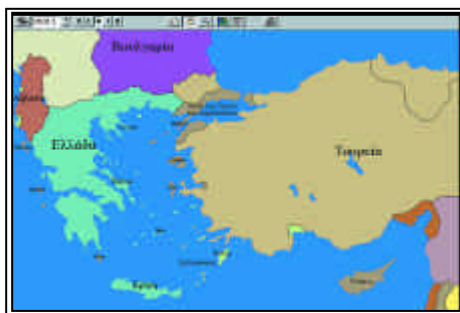
Ο καθηγητής προσδιορίζει στο χάρτη της Βόρειας Μικράς Ασίας αρχικά την περιοχή και τα όρια ίδρυσης της Δημοκρατίας του Πόντου και κατόπιν του Ποντοαρμενικού κράτους στο χώρο της Θράκης, των Στενών και της Μικράς Ασίας. Παράλληλα πληκτρολογεί την ημερομηνία 1918 και κάνει κλικ στο “κείμενο”, για να ενημερωθεί για την πορεία της προσπάθειας δημιουργίας ελληνικού κράτους στα νότια παράλια του Ευξείνου Πόντου.

6) Να αναφέρετε τα κυριότερα σημεία της Συνθήκης του Νεϊγύ και τη χρονολογία υπογραφής της και επισημάνετε στο χάρτη τα εδαφικά κέρδη για την Ελλάδα.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1919 και κάνει κλικ στο “κείμενο” εντοπίζοντας τις πληροφορίες για τη Συνθήκη του Νεϊγύ. Στη συνέχεια εντοπίζει στο χάρτη τα εδαφικά κέρδη της Ελλάδας στη Θράκη,

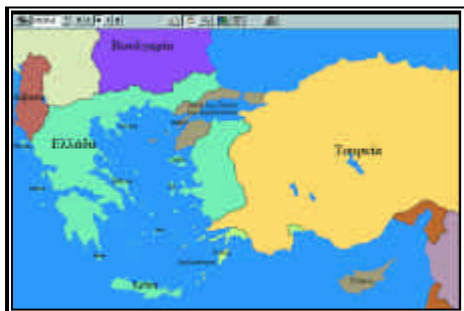
7) Να καταγράψετε τις κυριότερες στρατιωτικές και πολιτικές ελληνικές εξελίξεις κατά τη διάρκεια της Μικρασιατικής εκστρατείας. Αφού παρατηρήσετε στο χάρτη τη νικηφορά πορεία του ελληνικού στρατού να καταγράψετε τις περιοχές που απελευθέρωσε και να συσχετίσετε την πορεία αυτή με τις παραπάνω εξελίξεις.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1919 και κάνει κλικ στο “κείμενο” εντοπίζοντας τις απαραίτητες πληροφορίες μέχρι το 1922 για τις νίκες των Ελλήνων, τις εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις και τα όρια

της ελληνικής προέλασης. Τις πληροφορίες αυτές τις αξιοποιεί για να επισημάνει στο χάρτη τις περιοχές που απελευθερώθηκαν και τη χρονική πορεία αυτών των απελευθερώσεων. Ταυτόχρονα συσχετίζει την πορεία της ελληνικής προέλασης με τις εσωτερικές και διεθνείς πολιτικές εξελίξεις.

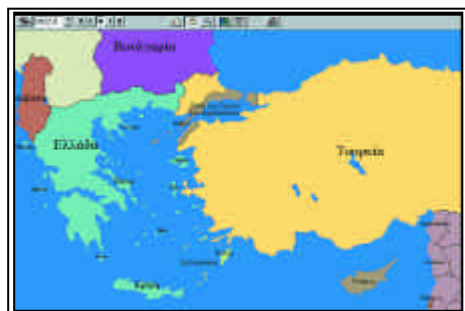
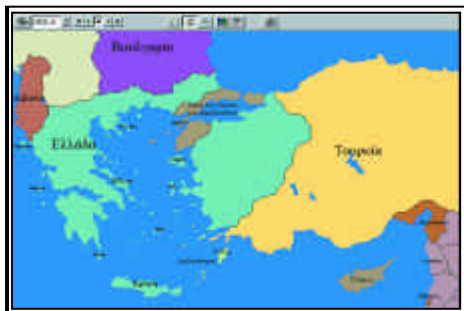
*

8) Να αναφέρετε τα κυριότερα σημεία της Συνθήκης των Σεβρών και παρατηρώντας το χάρτη από το 1920 έως το 1922.8 να επισημάνετε κατά πόσο εφαρμόστηκε η συνθήκη αυτή από τους Έλληνες, τους Τούρκους και τους συμμάχους.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1920 και κάνει κλικ στο “κείμενο” εντοπίζοντας τις πληροφορίες για τη Συνθήκη των Σεβρών. Στη συνέχεια προχωρεί μέχρι

το 1922, για να διαπιστώσει την εφαρμογή ή όχι της Συνθήκης. Παράλληλα πληκτρολογεί το 1920.6 και προχωρεί το χάρτη μέχρι το 1922.8 προκειμένου να αποκτήσει εποπτικότερη εικόνα των εξελίξεων ως προς τις πληροφορίες για τις εδαφικές διαφοροποιήσεις και τη θέση στο χώρο των Ελλήνων, των Τούρκων και των Μ. Δυνάμεων.

*

9) Να επισημάνετε τη συμβολή της Γαλλίας, Ιταλίας, Ρωσίας και Αγγλίας στην ελληνική ήττα στη Μικρά Ασία λαμβάνοντας υπόψη τις περιοχές που είχαν υπό την κατοχή τους στη Μικρά Ασία και την πολιτική που ακολούθησαν έναντι του Κεμάλ.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1919 και κάνει κλικ στο “κείμενο”, όπου εντοπίζει τη στάση και δράση των Μ. Δυνάμεων στη Θράκη, στη Μικρά Ασία και στην ευρύτερη περιοχή. Ο καθηγητής μπορεί να δώσει επιπρόσθετες πληροφορίες

ες για την πολιτική τους. Θα πρέπει να επισημάνει τις συμφωνίες τους με τον Κεμάλ και τις επιπτώσεις που αυτές είχαν στην Μικρασιατική Εκστρατεία, προσδιορίζοντας στο χάρτη της Μικράς Ασίας τις θέσεις τους και τις συνέπειες αποχώρησής τους από την περιοχή.

*

10) Να αναφέρετε τα κυριότερα γεγονότα της ελληνικής οπισθοχώρησης στη Μικρά Ασία, τις επιπτώσεις στο εδαφικό καθεστώς της Ελλάδας και τις συνέπειες στην εσωτερική πολιτική σκηνή της Ελλάδας.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1922 και κάνει κλικ στο “κείμενο”, όπου εντοπίζει τα σημαντικότερα γεγονότα και τις επιπτώσεις της μικρασιατικής ήττας που οδήγησε στη Μικρασιατική Καταστροφή. Προσδιορίζει στο χάρτη την πορεία οπισθοχώρησης του ελληνικού στρατού και επισημαίνει τη διατήρηση της Ανατολικής Θράκης υπό ελληνική διοίκηση. Πληκτρολογεί την ημερομηνία 1921.6 και 1922.9 και ύστερα κάνει κλικ στην ένδειξη “σύγκριση ημερομηνιών” για να συγκρίνει το ανώτατο όριο προέλασης του ελληνικού στρατού και το εδαφικό όρια μετά την Καταστροφή.

*

11) Να επισημάνετε τα κυριότερα σημεία της Συνθήκης της Λωζάννης και να αναφέρετε την ημερομηνία υπογραφής της. Παρατηρώντας το χάρτη μετά τη συνθήκη να προσδιορίσετε τα εδαφικά κέρδη και τις απώλειες της Ελλάδας και να διερευνήσετε κατά πόσο και με ποιο τρόπο επιλύθηκαν τα εκκρεμή ζητήματα για την Ελλάδα.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1923 και κάνει κλικ στο “κείμενο” απ’ όπου επιλέγει τις πληροφορίες για τη Συνθήκη της Λωζάννης και διαπιστώνει τη μερική ή αρνητική για τα ελληνικά συμφέροντα διευθέτηση των εκκρεμών ζητημάτων (Β. Ήπειρος, Δωδεκάνησα, Νησιά του Αιγαίου). Τις πληροφορίες αυτές επιβεβαιώνει με τη μελέτη του χάρτη του 1923.8 και τον εντοπισμό των αντίστοιχων περιοχών.

8

ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΩΝ ΚΡΑΤΩΝ

Επιδιωκόμενοι διδακτικοί στόχοι

1. Να επισημάνουν οι μαθητές το φαινόμενο της προσφυγοποίησης κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης και να γνωρίσουν τις περιοχές απ' όπου προέρχονταν οι πρόσφυγες.
2. Να γνωρίσουν τις διαστάσεις του φαινομένου της μετανάστευσης στην Ελλάδα και στην υπόλοιπη Ευρώπη κατά τη διάρκεια του 19ου αι. και να εντοπίσουν τις κυριότερες χώρες προέλευσης.
3. Να γνωρίσουν τα κύματα Ελλήνων προσφύγων στις αρχές του 20ου αι., να προσδιορίσουν τις περιοχές προέλευσης και προορισμού και να τα συνδέσουν με τις πολιτικές και στρατιωτικές εξελίξεις καθώς και με τις συνθήκες ειρήνης.
4. Να επισημάνουν σε αδρές γραμμές τα φαινόμενα μετανάστευσης και προσφυγιάς στην Ευρώπη κατά τον 20ο αι.
5. Να γνωρίσουν τις προσφυγοποιήσεις ελληνικών πληθυσμών μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο είτε λόγω του εμφυλίου πολέμου είτε λόγω διωγμού ελληνικών πληθυσμών της Τουρκίας, Γιουγκοσλαβίας και Σοβιετικής Ένωσης.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

1 ώρα

1) Να προσδιορίσετε τις περιοχές προέλευσης προσφύγων κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης και τις περιοχές προορισμού τους. Να τις συσχετίσετε με τις περιοχές όπου κατέπνιξαν οι Οθωμανοί την Επανάσταση και τις περιοχές όπου προέβησαν σε σφαγές του ελληνικού πληθυσμού και καταστροφές.

Ο καθηγητής εντοπίζει στο χάρτη τις τρεις μεγάλες περιοχές προέλευσης προσφύγων:

α) από τη Μικρά Ασία, την Κωνσταντινούπολη και την Κύπρο

β) από τη Θεσσαλία, Μακεδονία, Ήπειρο

γ) από τα νησιά του Αιγαίου (Κρήτη, Χίος, Ψαρά, Κάσος)

Αφού κάνει κλικ στο “κείμενο” τις συσχετίζει με τις πληροφορίες που επισημαίνει εκεί για τους διωγμούς των Ελλήνων στις περιοχές της πρώτης ομάδας και με την αποτυχία της Επανάστασης ή τις καταστροφές των Οθωμανών (Ψαρά, Χίος, Κάσος) στις άλλες δύο περιοχές, εξηγώντας έτσι τους λόγους προσφυγοποίησης αυτών των πληθυσμών.

2) Να αναφέρετε ποια ρεύματα προσφύγων παρατηρούνται στον ευρύτερο ελληνικό χώρο κατά τη διάρκεια του δεύτερου μισού του 19ου αι., με ποιους προορισμούς και για ποιους λόγους.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τις ημερομηνίες 1854-1856, 1866-1869, 1875-1878, 1885 και 1893-1904 και κάνει κλικ στο “κείμενο” όπου συλλέγει κάποιες πληροφορίες για το προσφυγικό φαινόμενο. Αυτές τις συσχετίζει με τις αντίστοιχες εξεγέρσεις στη Μακεδονία, Θεσσαλία, Ήπειρο και Κρήτη, τη δράση των Βουλγάρων κομιτατζήδων για την περίοδο 1893 -1904, με τις μεταρρυθμίσεις του τανζιμάτ και την αποκάλυψη των κρυπτοχριστιανών και με τον οθωμανορωσικό πόλεμο του 1877-1878 για την περιοχή του Πόντου.

Τις περιοχές αυτές και τον προορισμό των προσφύγων τις εντοπίζει στο χάρτη της κάθε ημερομηνίας συσχετίζοντάς τις πάντοτε με την αναδιαμόρφωση των συνόρων ή την ανάδειξη και επέκταση νέων πληθυσμιακών στοιχείων.

3) Να επισημάνετε τις περιοχές μετανάστευσης από τον ευρύτερο ελληνικό χώρο κατά το 19ο αι. και τις αρχές του 20ου, τις περιοχές προορισμού και τους λόγους που ώθησαν στη μετανάστευση.

Ο καθηγητής επισημαίνει το φαινόμενο της μετανάστευσης που παρουσιάζεται κυρίως στο δεύτερο μισό του 19ου αι. και χωρίζεται στην εσωτερική μετανάστευση, από την επαρχία του ελληνικού κράτους στην Αθήνα, και στην εξωτερική μετανάστευση που παρουσιάζεται με τη μετανάστευση Ελλήνων στις Η.Π.Α. στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ου αι. Οι μετανάστες προέρχονται από την Πελοπόννησο κυρίως, λόγω της σταφιδικής κρίσης,

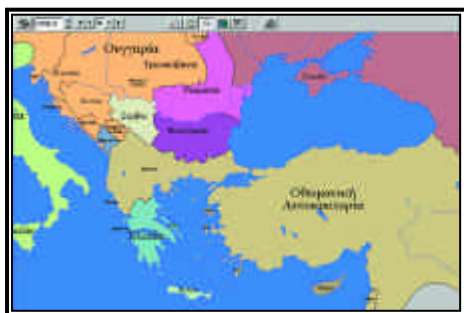
Ο καθηγητής εντοπίζει στο χάρτη τα ρεύματα αυτά της μετανάστευσης συσχετίζοντάς τα και με το εδαφικό καθεστώς και την οικονομική διείσδυση των Μ. Δυνάμεων στις περιοχές αυτές (π.χ. Αίγυπτος και παρουσία Βρετανών, Σμύρνη- Μικρά Ασία και οικονομική παρουσία Αγγλογάλλων και μεταρρυθμίσεις τανζιμάτ μετά το 1856).

4) Να προσδιορίσετε τα κυριότερα ρεύματα προσφύγων και μεταναστών στην υπόλοιπη Ευρώπη κατά το 19ο και τις αρχές του 20ου αι., τις περιοχές προέλευσης και υποδοχής, καθώς και τους λόγους που συντέλεσαν στην αύξηση των φαινομένων αυτών κατά περίπτωση.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τις ημερομηνίες 1828, 1856-1859, 1878 για να πάρει πληροφορίες για πρόσφυγες και μετανάστες, κυρίως μουσουλμάνους, από τις νεοαποκτηθείσες περιοχές της Ρωσίας ή τις περιοχές ισχυροποίησής της, στον Καύκασο, στην Κριμαία-Νότια Ρωσία, στη Μολδαβία και στη Βεσσαραβία. Την ημερομηνία 1845 για το μεταναστευτικό κύμα από την Ιρλανδία για τις ΗΠΑ λόγω της κρίσης της πατάτας.

Επίσης αναφέρει την αύξηση του μεταναστευτικού ρεύματος από την Ευρώπη προς τις Η.Π.Α., κατά το δεύτερο μισό του 19ου αι., αρχικά από τη Βρετανία, κατόπιν από τη Γερμανία και τις Σκανδιναβικές χώρες, και τέλος από τις φτωχές χώρες της νότιας και ανατολικής Ευρώπης (Ισπανία, Ιταλία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Πολωνία και Σερβία). Οι λόγοι μετανάστευσης μπορούν να συνοψιστούν στην αύξηση του πληθυσμού, στις οικονομικές και πολιτικές κρίσεις, στη βιομηχανική επανάσταση μετά το 1870, στην εξάπλωση των δυτικοευρωπαϊκών κρατών στον υπόλοιπο κόσμο με αποικίες και στη βελτίωση των μεταφορών. Ο καθηγητής μπορεί να δώσει και άλλα στοιχεία για το φαινόμενο αυτό, αλλά κυρίως θα πρέπει να επισημάνει στο χάρτη τις περιοχές προέλευσης του μεταναστευτικού αυτού ρεύματος προς τον έξω από την Ευρώπη κόσμο.

*

5) Να επισημανθούν τα κύματα Ελλήνων προσφύγων κατά τις αρχές του 20ου αι. και πριν από το 1919, οι λόγοι προσφυγοποίησης και οι περιοχές όπου κατέφυγαν.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τις ημερομηνίες 1906, 1914-1919 και κάνει κλικ στο “κείμενο”, απ’ όπου επιλέγει τις πληροφορίες για τους διωγμούς των Ελλήνων:

- από τη Βόρεια Θράκη (Ανατολική Ρωμυλία)
- από τις ελληνικές πόλεις στα παράλια του Ευξείνου Πόντου της σημερινής Βουλγαρίας το 1906
- της Θράκης προς το εσωτερικό της Μικράς Ασίας από το 1914
- της Δυτικής Μικράς Ασίας από το 1914 και αργότερα και από το εσωτερικό της Μικράς Ασίας (Καππαδοκία)
- της βόρειας περιοχής της Μικράς Ασίας

(της περιοχής του Πόντου) από το 1916 έως το 1922.

Οι πρόσφυγες στην πρώτη περίπτωση κατευθύνονται κυρίως προς την ελεύθερη Ελλάδα. Οι δεύτεροι προς την ελεύθερη Ελλάδα ή οι περισσότεροι αναγκαστικά στο εσωτερικό της Μικράς Ασίας προκειμένου να εξοντωθούν. Στην τρίτη περίπτωση κατευθύνονται προς το εσωτερικό της Μικράς Ασίας αναγκαστικά, αρκετοί προς την Νότια Ρωσία και τον Καύκασο και λιγότεροι προς την ελεύθερη Ελλάδα.

Ο καθηγητής παρέχει περισσότερες πληροφορίες κατά περίπτωση, συσχετίζει την προσφυγοποίηση με την εθνικιστική πολιτική των Βουλγάρων και την εκτουρκιστική πολιτική των Νεοτούρκων και προσδιορίζει στο χάρτη τις περιοχές προέλευσης, την πορεία και τις περιοχές υποδοχής όσων προσφύγων σώθηκαν ή πρόλαβαν να ξεφύγουν από τους διωγμούς αυτούς.

*

6) Να αναφερθούν τα ρεύματα προσφύγων κατά την περίοδο 1919-1923, να συσχετιστούν με τις Συνθήκες Νεϊγύ και Λωζάννης και να επισημανθούν επιγραμματικά οι επιπτώσεις τους στην εθνική και κοινωνική ζωή του ελληνικού κράτους.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τις ημερομηνίες 1919 έως 1923 και κάνει κλικ στο “κείμενο”, απ’ όπου επιλέγει τις πληροφορίες για την προσφυγοποίηση των ελληνικών πληθυσμών της Ανατολικής Θράκης και της Μικράς Ασίας στη διάρκεια των ετών αυτών και κυρίως μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, οπότε και οι περισσότεροι εκδιώχθηκαν βίαια από τους Τούρκους ή προτίμησαν τη φυγή για να γλιτώσουν τη σφαγή.

Να επισημανθούν οι δύο συνθήκες σύμφωνα με τις οποίες προσφυγοποιήθηκαν και οι τελευταίοι εναπομείναντες ελληνικοί πληθυσμοί και να τονισθούν οι περιοχές που εξαιρέθηκαν της αναγκαστικής ανταλλαγής, ο ορισμός των πληθυσμών αυτών καθώς και η βασική διαφορά των δύο συνθηκών (η του Νεϊγύ είναι εθελουσία και η της Λωζάννης αναγκαστική). Καλό θα ήταν να δοθούν και κάποια πληθυσμιακά στοιχεία των ανταλλάξιμων πληθυσμών, για να τονισθεί η αριθμητική ανισότητα των δύο στοιχείων. Θα πρέπει να προσδιοριστούν στο χάρτη οι περιοχές από τις οποίες έφυγαν οι Έλληνες και οι περιοχές στις οποίες εγκαταστάθηκαν καθώς και οι αντίστοιχη μετακίνηση των μουσουλμανικών και βουλγαρικών πληθυσμών. Τέλος θα πρέπει να επισημανθούν επιγραμματικά οι επιπτώσεις που είχαν στο ελληνικό κράτος οι μετακινήσεις αυτές.

*

7) Να αναφέρετε τι γνωρίζετε για το φαινόμενο της προσφυγιάς και της μετανάστευσης στην υπόλοιπη Ευρώπη στο πρώτο μισό του 20ου αι.

Ο καθηγητής πρέπει να επισημάνει κυρίως τις περιόδους:

- προσφυγοποίησης πληθυσμών μετά τη λήξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και τη διάλυση της Αυστροουγγαρίας και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας
- της επικράτησης των μπολσεβίκων στη Ρωσία και την απώλεια εδαφών στον Καύκασο
- της δίωξης των Εβραίων πριν και κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Έτσι, πληκτρολογεί τις ημερομηνίες 1917-1923 και 1936, 1939-1945 και 1947 και κάνει κλικ στο “κείμενο”, απ’ όπου επιλέγει τις πληροφορίες που χρειάζονται. Στη συνέχεια υποδεικνύει στο χάρτη τις κυριότερες περιοχές που σημειώθηκαν μετακινήσεις προσφύγων και μεταναστών, π.χ. κύμα προσφύγων- μεταναστών από τη Ρωσία προς τη Δυτική Ευρώπη μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση και κυρίως μετά την οριστική επικράτηση των μπολσεβίκων.

8 α) Ποιες επιπτώσεις είχε ο Εμφύλιος Πόλεμος του 1944-1949 στην Ελλάδα ως προς την προσφυγοποίηση πληθυσμών και ποιες ήταν οι χώρες προορισμού και οι περιοχές που τελικά εγκαταστάθηκαν οι πληθυσμοί αυτοί;

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τις ημερομηνίες 1944 έως 1949 και κάνει κλικ στο “κείμενο”, απ’ όπου επιλέγει τις πληροφορίες για τον Εμφύλιο Πόλεμο. Στη συνέχεια προσδιορίζει στο χάρτη τις περιοχές απ’ όπου έφυγαν Έλληνες και τις χώρες και περιοχές όπου εγκαταστάθηκαν (π.χ. Σοβιετική Ένωση, Τσεχοσλοβακία, Ουγγαρία).

β) Ποιες νέες προσφυγοποιήσεις Ελλήνων λόγω εθνικών ζητημάτων εμφανίζονται στο δεύτερο μισό του 20ου αι. και με ποια αποτελέσματα;

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τις ημερομηνίες 1955, 1964 και 1974 και κάνει κλικ στο “κείμενο”, απ’ όπου αντλεί πληροφορίες για την προσφυγοποίηση των Ελλήνων της Κωνσταντινουπόλεως, της Ίμβρου και της Τενέδου κατά τους διωγμούς του 1955, και αργότερα το 1964 και τη φθίνουσα πορεία των εκεί ελληνικών κοινοτήτων. Επίσης των Ελλήνων της περιοχής των Σκοπίων το 1964 και των Ελλήνων της βόρειας περιοχής της Κύπρου το 1974 μετά την τουρκική εισβολή. Στη συνέχεια επισημαίνει τις περιοχές αυτές στο χάρτη και συσχετίζει τις διώξεις των Ελλήνων της Τουρκίας με τις κρίσεις στο κυπριακό ζήτημα. Τέλος τονίζει ο καθηγητής τη συρρίκνωση του ελληνισμού και παραθέτει τα αρνητικά αποτελέσματα των γεγονότων αυτών.

9) Να αναφέρετε τις κυριότερες περιπτώσεις προσφυγοποίησης πληθυσμών στην Ευρώπη κατά τη δεκαετία του 1990 λόγω εθνικών ζητημάτων.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τις ημερομηνίες 1990 έως 1997 και κάνει κλικ στο “κείμενο”, απ’ όπου επιλέγει τις πληροφορίες για την προσφυγοποίηση σερβικών, κροατικών και βοσνιακών πληθυσμών στη Γιουγκοσλαβία κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου και αρμενικών, μουσουλμανικών, ρωσικών και ελληνικών πληθυσμών στον Καύκασο, στην Αρμενία, στη Γεωργία και στη Νότια Ρωσία. Συγχρόνως επισημαίνει τις περιοχές αυτές στο χάρτη και τις συσχετίζει με την κατάρρευση των καθεστώτων της Ανατολικής Ευρώπης και το διαμελισμό της Σοβιετικής Ένωσης και της Γιουγκοσλαβίας.

9

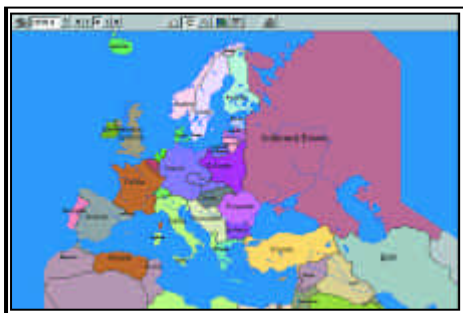
**Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ,
ΨΥΧΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ
ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ****Επιδιωκόμενοι διδακτικοί στόχοι**

1. Να γνωρίσουν οι μαθητές τη γενικότερη κατάσταση που επικρατούσε στην Ευρώπη κατά την περίοδο του μεσοπολέμου και να διαπιστώσει τη σταδιακή πορεία προς τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέσα από την παρατήρηση στο χάρτη των επεκτατικών τάσεων της Γερμανίας και της Ιταλίας με τις προσαρτήσεις άλλων ευρωπαϊκών χωρών.
2. Να γνωρίσουν σε αδρές γραμμές τις σημαντικότερες εσωτερικές ελληνικές πολιτικές εξελίξεις κατά την περίοδο του μεσοπολέμου.
3. Να παρατηρήσουν στο χάρτη και να κατανοήσουν την πορεία των πολεμικών επιχειρήσεων σε αδρές γραμμές κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και τις αλλαγές στο εδαφικό καθεστώς της Ευρώπης που επήλθαν μετά τη λήξη του.
4. Να γνωρίσουν τη νικηφόρα πορεία των ελληνικών στρατευμάτων κατά τον ελληνοϊταλικό πόλεμο, τις περιοχές που απελευθέρωσε στη Βόρειο Ήπειρο και την αντίσταση στη γερμανική προέλαση κατά την άνοιξη του 1941.
5. Να προσδιορίσουν την κατοχική διαίρεση της Ελλάδας σε τρεις ζώνες και να γνωρίσει κάποια από τα σημαντικά γεγονότα και πρόσωπα της ελληνικής εθνικής αντίστασης των Ελλήνων, καθώς και τη δράση των κατακτητών έναντι του ελληνικού πληθυσμού.
6. Να διευκρινίσουν την πορεία του ελληνικού εμφυλίου πολέμου ως προς τη γεωγραφική του διάσταση και να γνωρίσει κάποια βασικά σημεία του κυρίως όσον αφορά την έναρξή του.
7. Να γνωρίσουν τις σημαντικότερες εξελίξεις στην Ελλάδα μετά το 1950, ως προς τα εθνικά και εσωτερικά πολιτικά της ζητήματα.
8. Να γνωρίσουν βασικούς όρους της περιόδου του Ψυχρού Πολέμου, και μερικά από τα σημαντικότερα μεταπολεμικά γεγονότα που αφορούν την Ευρώπη και το χώρο της Μεσογείου, προσδιορίζοντας τα και γεωγραφικά.
9. Να γνωρίσουν σε αδρές γραμμές την πορεία της ευρωπαϊκής σύγκλισης και βασικούς όρους που αφορούν την Ευρωπαϊκή Ένωση.
10. Να γνωρίσουν τις εξελίξεις στην Ευρώπη μετά την πτώση των καθεστώτων της Ανατολικής Ευρώπης.
11. Να εντοπίσουν τις εδαφικές διαφοροποιήσεις και τα νέα κράτη που ιδρύθηκαν μετά την πτώση των καθεστώτων της Ανατολικής Ευρώπης και να κατανοήσουν τις κυριότερες εθνικές ή εμφύλιες συγκρούσεις που ανέκυψαν ως αποτέλεσμα αυτών των εξελίξεων, καθώς και την πορεία τους μέχρι το 1997.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1

30 λεπτά

1) Να αναφέρετε σε ποια ευρωπαϊκά κράτη εγκαθιδρύθηκαν ολοκληρωτικά καθεστώτα κατά το μεσοπόλεμο, να τα προσδιορίσετε στον χάρτη και να περιγράψετε σε αδρές γραμμές την πορεία τους προς την παγίωση αυτών των καθεστώτων. Αφού εντοπίσετε στο χάρτη τις εδαφικές διαφοροποιήσεις που έλαβαν χώρα την περίοδο 1919-1939, να επισημάνετε τα προμηνύματα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τη χρονολογία 1922 και κατόπιν κάνει κλικ στο “κείμενο” το οποίο ανατρέχει έως το 1939. Αντλεί πληροφορίες για την εγκαθίδρυση ολοκληρωτικών καθεστώτων, τον τρόπο κατάληψης της εξουσίας απ’ αυτά, την πορεία τους και την επεκτατική τους πολιτική. Στη συνέχεια, χρησιμοποιώντας το ίδιο χρονολογικό πλαίσιο, ανατρέχει το χάρτη και εντοπίζει τις εδαφικές διαφοροποιήσεις (π.χ. προσάρτηση Αυστρίας και Τσεχοσλοβακίας από τη Γερμανία) οι οποίες αποτελούν τα προμηνύματα του πολέμου.

*

2) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες. Να αναδιατυπώσετε με το σωστό περιεχόμενο τις προτάσεις που θα χαρακτηρίσετε ως λανθασμένες.

α) Στις 13 Απριλίου 1924 ο ελληνικός λαός με δημοψήφισμα τάχθηκε υπέρ της Βασιλευομένης Δημοκρατίας και επανέφερε τον βασιλιά στην Ελλάδα.

β) Κατά τη διάρκεια της δικτατορίας του Πάγκαλου ελληνικά στρατεύματα εισέβαλαν στη Βουλγαρία τον Οκτώβριο του 1925.

γ) Με το ελληνoturkικό σύμφωνο φιλίας που υπογράφηκε το 1930 οι περιουσίες των ανταλλάξιμων περιουσιών περιήλθαν στην κυριότητα των δύο κρατών.

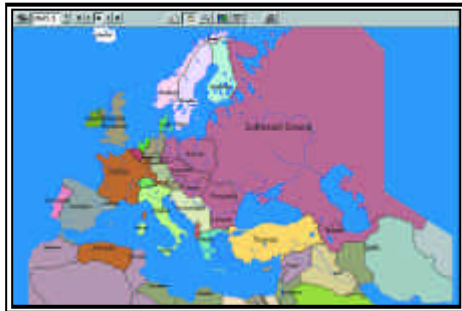
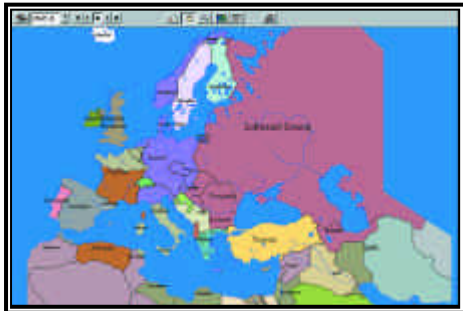
δ) Ο βασιλιάς Γεώργιος Β' επανήλθε στην Ελλάδα μετά από ενέργειες του Κονδύλη το Νοέμβριο του 1935.

ε) Ο Ιωάννης Μεταξάς επέβαλε δικατορία στις 4 Αυγούστου 1936 παρά την αντίδραση του βασιλιά.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τις χρονολογίες 1924, 1925, 1930, 1935 και 1936 και κατόπιν κάνει κλικ στο “κείμενο” απ’ όπου επιλέγει τις πληροφορίες για τις σωστές απαντήσεις οι οποίες είναι οι εξής: 1Λ, 2Σ, 3Σ, 4Σ και 5Λ.

*

3) Να παρακολουθήσετε στο χάρτη την πορεία των ναζιστικών κατακτήσεων και τη σταδιακή απώλειά τους καταγράφοντας τις χώρες τις οποίες κατέκτησαν.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1938 και προχωρεί έως τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, το 1945.5, καταγράφοντας την πορεία των γερμανικών κατακτήσεων και τη χρονολογία κατακτήσεως και απελευθερώσεως κάθε χώρας. Παράλληλα μπορεί να κάνει κλικ στο “κείμενο” για να το συμβουλευτεί, προς επιβεβαίωση των πληροφοριών του χάρτη.

*

4) Να αναφέρετε τι γνωρίζετε για τους παρακάτω όρους, γεγονότα και πρόσωπα, να τα συνδέσετε με τις περιοχές της Ευρώπης που έλαβαν χώρα και με πρόσωπα ή γεγονότα με τα οποία συσχετίζονται.

Κυβέρνηση Βισύ

Μάχη της Αγγλίας

Μάχη Στάλινγκραντ
Ρόμπελ
Απόβαση στη Σικελία
Σχέδιο Μπαρμπαρόσσα
Απόβαση στη Νορμανδία
Τίτο
Συνδιάσκεψη Γιάλτας

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1941 και έπειτα κάνει κλικ στο “κείμενο”, προκειμένου να βρει τις πληροφορίες που ζητούνται. Παράλληλα μπορεί να αναζητήσει πληροφορίες κάνοντας κλικ στην ένδειξη “ερωτήσεις” / “ποιος” για τα πρόσωπα και “πότε” για τα γεγονότα. Ο καθηγητής πρέπει να εντοπίσει στο χάρτη τις περιοχές που έλαβαν χώρα τα γεγονότα που ζητούνται ή τα πρόσωπα που έδρασαν και να τα υποδείξει στους μαθητές.

*

5) Συγκρίνοντας το χάρτη της Ευρώπης πριν και μετά από το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο να καταγράψετε τις εδαφικές διαφοροποιήσεις που έλαβαν χώρα.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1938, και έπειτα την ημερομηνία 1945.5 και 1949.5. Κατόπιν κάνει κλικ στη “σύγκριση χρονολογιών” μεταξύ της πρώτης και των άλλων δύο, προκειμένου να συγκρίνει τις εδαφικές διαφοροποιήσεις και να καταγράψει εδαφικά κέρδη και απώλειες των ευρωπαϊκών κρατών μετά το πέρας του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2**20 λεπτά**

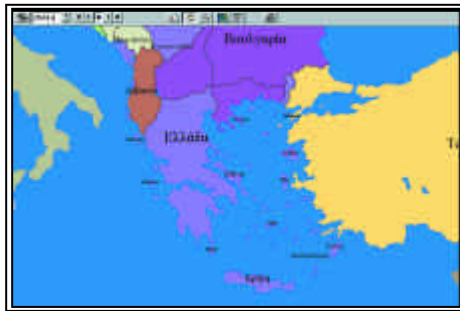
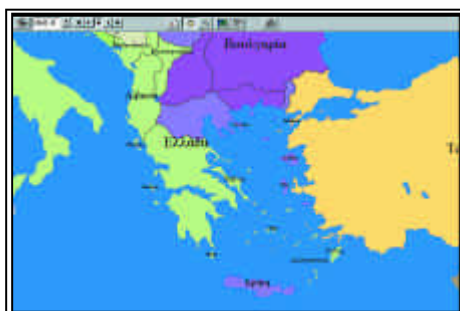
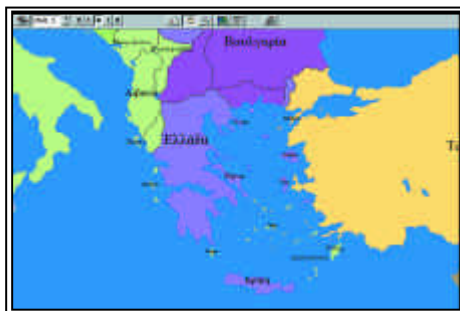
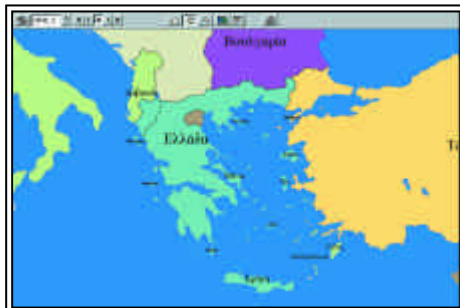
1) Να παρακολουθήσετε στο χάρτη από την έναρξη του ελληνοϊταλικού πολέμου μέχρι το τέλος της μάχης της Κρήτης την πορεία του πολέμου στον ελλαδικό χώρο και να καταγράψετε τη νικηφόρα πορεία απελευθέρωσης της Βορείου Ηπείρου από τον ελληνικό στρατό.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1940.7 και έπειτα προχωρεί έως την ημερομηνία 1941.5, καταγράφοντας την πορεία απελευθέρωσης της Βορείου Ηπείρου, την αντίσταση κατά των Γερμανών, τη γερμανική εισβολή και την τελική προσπάθεια αντίστασης με τη μάχη της Κρήτης. Παράλληλα κάνει κλικ στο “κείμενο” για να αντλήσει περισσότερες πληροφορίες για το ζήτημα, τις οποίες χρησιμοποιεί ταυτόχρονα με την παρατήρηση του χάρτη.

★

2) Να παρακολουθήσετε στο χάρτη τη διαίρεση των κατεχομένων περιοχών της Ελλάδας ανάμεσα στη Γερμανία, την Ιταλία και τη Βουλγαρία από τη γερμανική κατάκτηση μέχρι την απελευθέρωση και να αναφέρετε την πολιτική που ακολούθησε η καθεμιά από τις κατοχικές δυνάμεις έναντι του ελληνικού πληθυσμού.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1941.5 και προχωρεί έως την ημερομηνία 1944.8, καταγράφοντας τη διαίρεση της χώρας σε τρεις ζώνες κυριαρχίας των τριών κατακτητών. Παράλληλα κάνει κλικ στο “κείμενο”, απ’ όπου επιλέγει τις πληροφορίες για τη συμπεριφορά των τριών κατακτητών έναντι των ελληνικών πληθυσμών. Ο καθηγητής καλό θα ήταν να προσθέσει και άλλες πληροφορίες για το ζήτημα ώστε οι μαθητές να αποκτήσουν συνολικότερη εικόνα της καταστάσεως.

3) Να συνδέσετε τα παρακάτω τοπωνύμια με γεγονότα της Εθνικής Αντίστασης, συνθέτοντας ένα σύντομο κατατοπιστικό κείμενο.

Δοξάτο Δράμας
Γοργοπόταμος
Καλάβρυτα

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1941.5 και έπειτα κάνει κλικ στο “κείμενο” απ’ όπου επιλέγει τις πληροφορίες που ζητούνται, προχωρώντας την ημερομηνία έως το 1944. Στη συνέχεια προσδιορίζει στο χάρτη, όπου απαιτείται, τις περιοχές που αναφέρονται, προσθέτοντας όσες πληροφορίες είναι απαραίτητες προκειμένου να ενταχθούν στο γενικότερο ιστορικό πλαίσιο οι όροι που ζητούνται.

*

4) Αφού παρατηρήσετε το χάρτη και καταγράψετε την εξέλιξη του Εμφυλίου Πολέμου στην Ελλάδα από το 1946 έως το 1949, να αναφέρετε τι γνωρίζετε για τα παρακάτω πρόσωπα και γεγονότα, προσδιορίζοντας το χρόνο και χώρο δράσης τους όπου απαιτείται.

Δεκεμβριανά
Συμφωνίας της Βάρκιζας
Ν. Ζαχαριάδης
Γράμμος-Βίτσι
Θεμιστοκλής Σοφούλης

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1944.8 και έπειτα προχωρεί έως την ημερομηνία 1949.6, καταγράφοντας την πορεία του εμφυλίου πολέμου. Παράλληλα κάνει κλικ στην ένδειξη “κείμενο” απ’ όπου επιλέγει τις πληροφορίες που απαιτούνται σε σχέση με τον ελληνικό εμφύλιο πόλεμο. Κρίνεται απαραίτητο να δώσει ο καθηγητής κάποιες επιπρόσθετες πληροφορίες, για γίνει περισσότερο κατανοητή κυρίως η έναρξη του πολέμου αλλά και η πορεία του και η τελική του κατάληξη.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3

1 ώρα

1) Να προσδιορίσετε τους παρακάτω όρους που αφορούν την πολιτική κατάσταση στην μεταπολεμική Ευρώπη:

Σύμφωνο της Βαρσοβίας
Δόγμα Τρούμαν
NATO
Σχέδιο Μάρσαλ

Ψυχρός Πόλεμος

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1945 και κάνει κλικ στο “κείμενο” απ’ όπου μπορεί να επιλέξει κάποιες πληροφορίες για τους όρους που ζητούνται. Επίσης, υπάρχει η δυνατότητα να αντληθούν πληροφορίες κάνοντας κλικ στην ένδειξη “ερωτήσεις” / “ποιος” / “πότε”. Ο καθηγητής, πέρα από κάποιες επιπρόσθετες πληροφορίες που μπορεί να δώσει, θα πρέπει να ορίσει στο χάρτη τα μέλη των δύο αμυντικών συμμαχιών και τις περιοχές εφαρμογής των υπολοίπων όρων.

*

2) Να αναφέρετε τι γνωρίζετε για τα παρακάτω γεγονότα, προσδιορίζοντας το χρόνο και χώρο όπου συνέβησαν.

Κρίση Διώρυγας του Σουέζ
Επανάσταση Αλγερίας
Εξέγερση Ουγγαρίας
Πόλεμος Έξι Ημερών
Άνοιξη της Πράγας
Φοιτητική εξέγερση στο Παρίσι

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τις χρονολογίες 1956-1962, 1967 και 1968 και έπειτα κάνει κλικ στο “κείμενο” απ’ όπου επιλέγει τις πληροφορίες που χρειάζεται. Επίσης, υπάρχει η δυνατότητα να αντληθούν πληροφορίες κάνοντας κλικ στην ένδειξη “ερωτήσεις” / “πότε”. Ο καθηγητής θα πρέπει να προσδιορίσει και στο χάρτη τις περιοχές όπου συνέβησαν τα παραπάνω ιστορικά γεγονότα.

*

3) Αφού παρατηρήσετε το χάρτη της Ευρώπης, να αναφέρετε ποια νέα κράτη εμφανίστηκαν μετά την κατάρρευση των καθεστώτων της Ανατολικής Ευρώπης και μέσα από ποιες διαδικασίες.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1989 και προχωρεί έως την ημερομηνία 1997, καταγράφοντας την εμφάνιση νέων χωρών στην Ευρώπη και την πορεία τους σε αδρές γραμμές. Παράλληλα για το ίδιο χρονικό διάστημα κάνει κλικ στο “κείμενο” απ’ όπου επιλέγει τις πληροφορίες που αφορούν κυρίως στις διαδικασίες και συνθήκες δημιουργίας των νέων αυτών χωρών και δευτερευόντως σε αδρές γραμμές για την πορεία τους.

*

4) Να αναφέρετε τι γνωρίζετε για τις εθνικές διαμάχες στη Γιουγκοσλαβία, τη Γεωργία, την Τσετσενία και την Αρμενία και να παρουσιάσετε τις εδαφικές διαφοροποιήσεις στην κατοχή των παραπάνω περιοχών μετά το 1990.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί την ημερομηνία 1990 και έπειτα κάνει κλικ στο “κείμενο” απ’ όπου επιλέγει τις πληροφορίες που αφορούν τις χώρες αυτές, τις συ-

γκρούσεις και την πορεία τους, τις οποίες και καταγράφει. Για κάθε περίπτωση χωριστά, αφού εστιάσει πρώτα στην ανάλογη γεωγραφική περιοχή, παρακολουθεί και καταγράφει την πορεία των εδαφικών διαφοροποιήσεων, πληκτρολογώντας την ημερομηνία 1990 και προχωρώντας ως το 1997.

*

5) Να αναφέρετε τι γνωρίζετε για τα παρακάτω εθνικά ζητήματα της Ελλάδος μεταπολεμικά προσδιορίζοντας, όπου είναι απαραίτητο, το χρόνο και το χώρο που έχουν συμβεί.

Ένωση Δωδεκανήσων

Σεπτεμβριανά

Ανεξαρτησία Κύπρου

Κρίση 1964

Εισβολή Τούρκων στην Κύπρο

Β. Ήπειρος μετά την αλλαγή του καθεστώτος στην Αλβανία

Π.Γ.Δ.Μ. (Σκόπια) μετά τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τις ημερομηνίες 1947, 1955, 1960, 1964, 1974, 1992 και 1996 έπειτα κάνει κλικ στο “κείμενο” για καθεμιά από αυτές, επιλέγοντας τις πληροφορίες που απαιτούνται. Ο καθηγητής μπορεί να δώσει πρόσθετες πληροφορίες, όπου το κρίνει αναγκαίο. Απαραίτητο είναι να προσδιοριστούν στο χάρτη, κατά χρονολογία, οι όροι που ζητούνται, όπου αυτό είναι εφικτό, και να παρακολουθηθεί η τυχόν εδαφική διαφοροποίηση σε κάποιες περιπτώσεις (π.χ. Κύπρος, Δωδεκάνησα).

*

6) Να αναφέρετε τι γνωρίζετε για τα παρακάτω εσωτερικά ζητήματα της Ελλάδος προσδιορίζοντάς τα χρονικά:

Ιουλιανά

Δικτατορία

Δημοψήφισμα 1974

Πολυτεχνείο

Ένταξη στην ΕΟΚ

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τις ημερομηνίες 1965, 1967, 1973, 1974 και 1980 έπειτα κάνει κλικ στο “κείμενο” για καθεμιά απ’ αυτές, επιλέγοντας τις πληροφορίες που απαιτούνται. Ο καθηγητής, προκειμένου να υπάρξει σφαιρικότερη αντίληψη της εξέλιξης των εσωτερικών ζητημάτων της Ελλάδας μετά το 1950 μπορεί να δώσει και περισσότερες πληροφορίες για τα γεγονότα που ζητούνται αλλά μπορεί και να διευρύνει χρονικά τα όρια των πληροφοριών και για την προγενέστερη περίοδο από αυτή που ζητείται, δηλ. πριν από το 1965, και για τη μεταγενέστερη, δηλ. μετά το 1980.

10 Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ (1000 - 1997)

Επιδιωκόμενοι διδακτικοί στόχοι

1. Να γνωρίσουν οι μαθητές τους σημαντικότερους σταθμούς και κατακτητές της Κύπρου από το 1000 έως το 19ο αι..
2. Να επισημάνουν την εθνική δράση των Κυπρίων κατά την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης, το αίτημά τους για ένωση ήδη από την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους και τους λόγους και τον τρόπο παραχώρησης της Κύπρου από την Οθωμανική Αυτοκρατορία στη Μ. Βρετανία.
3. Να γνωρίσουν τον τρόπο διοίκησης των Βρετανών και να συνειδητοποιήσουν τη βρετανική πολιτική του “διαίρει και βασίλευε” .
4. Να γνωρίσουν βασικά γεγονότα και πρόσωπα από τον εθνικό αγώνα των Κυπρίων κατά της Αγγλοκρατίας και υπέρ της ένωσης με την Ελλάδα και τις συνθήκες που οδήγησαν στην ανεξαρτητοποίηση της Κύπρου.
5. Να γνωρίσουν βασικά σημεία των εξελίξεων στο Κυπριακό Ζήτημα από το 1960 έως σήμερα, επικεντρώνοντας στις εξελίξεις του 1964 και 1974.
6. Να αντιληφθούν την αντίθεση με το διεθνές δίκαιο συνέχιση της κατοχής της βορείου Κύπρου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

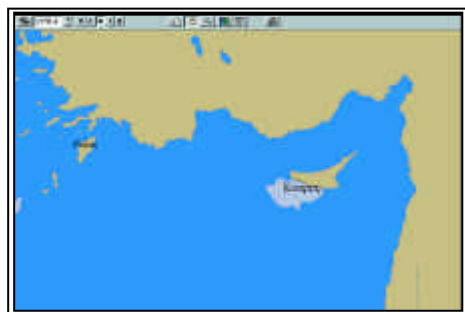
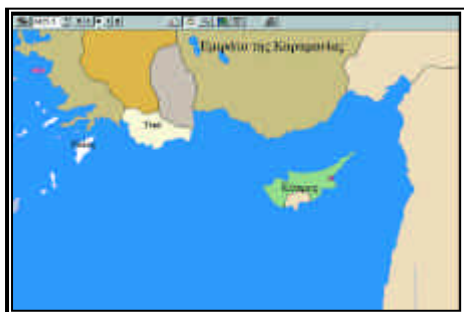
1 ώρα

- 1) Να διερευνήσετε στο χάρτη το εδαφικό καθεστώς της Κύπρου από το 1000 έως το 1571 και να καταγράψετε τις αλλαγές στο εδαφικό καθεστώς της εντοπίζοντας ταυτόχρονα τις διάφορες ιστορικές περιόδους της.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τη χρονολογία 1000 και κάνοντας κλικ στην ένδειξη “γρήγορη ανασκόπηση” φτάνει μέχρι το 1571 επισημαίνοντας τις αλλαγές στο εδαφικό καθεστώς της Κύπρου. Κυρίως επιμένει στις ημερομηνίες 1185.6, ανεξαρτη-

τοποίηση Κύπρου από τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία, 1191.5 κατάληψη από το Ριχάρδο τον Λεοντόκαρδο, 1192 πώληση στους Γκυ Λουζινιάν, 1374.5 κατάληψη Αμμοχώστου από Γενοβέζους, 1425.5 κατάληψη από Μαμελούκους του σουλτάνου της Αιγύπτου και φόρου υποτελής μέχρι το 1473.3, οπότε αναλαμβάνουν εμμέσως τη διοίκηση οι Βενετοί, 1489 παραχωρείται επισήμως στους Βενετούς, 1570.4 επίθεση Οθωμανών και 1571.1 πλήρης κατάκτηση από Οθωμανούς. Ο καθηγητής θα πρέπει στις παραπάνω ημερομηνίες να κάνει κλικ στην ένδειξη “κείμενο” για άντληση πρόσθετων πληροφοριών ενώ θα πρέπει να κάνει και κλικ στην ένδειξη id <, για να εντοπίζει σε κάθε περίπτωση υπό ποίου την κατοχή βρίσκεται το νησί.

*

2) Να αναφέρετε τι γνωρίζετε για την κατάσταση στην Κύπρο κατά τη διάρκεια της οθωμανικής κατοχής της, αφού την προσδιορίσετε χρονικά, το ρόλο της στην Ελληνική Επανάσταση και τις επιπτώσεις που αυτή είχε στην Κύπρο, τις εξεγέρσεις των Ελλήνων και τον τρόπο και τους λόγους της παραχώρησής της στη Μ. Βρετανία.

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τη χρονολογία 1571 και προχωράει γρήγορα μέχρι το 1878, επισημαίνοντας την αλλαγή στο εδαφικό καθεστώς της Κύπρου. Κατόπιν πληκτρολογεί την ημερομηνία 1821 και 1878 και κάνει κλικ στο “κείμενο”, απ’ όπου αντλεί πληροφορίες για τις δολοφονίες και τους διωγμούς επιφανών Ελλήνων στην Κύπρο το Μάιο-Ιούνιο του 1821 και τον τρόπο και τους λόγους παραχώρησης με μυστικό πρωτόκολλο στη Μ. Βρετανία το 1878. Παράλληλα είναι απαραίτητο να δώ-

σει πρόσθετες πληροφορίες για την κατάσταση επί οθωμανοκρατίας (εξισλαμισμοί, ζωή Ελλήνων, πληθυσμός), το αίτημα ένωσης με την Ελλάδα το 1828 και 1831 και την εξέγερση του 1833.

*

3) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες. Να αναδιατυπώσετε με το σωστό περιεχόμενο τις προτάσεις που θα χαρακτηρίσετε ως λανθασμένες.

α) Η βρετανική κατοχή της Κύπρου ξεκίνησε το 1878 αλλά η οθωμανική κυριαρχία τερματίστηκε ουσιαστικά το 1914 με την έναρξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου.

β) Με τη Συνθήκη της Λωζάννης η Τουρκία ορίστηκε ως προστάτιδα δύναμη της Κύπρου.

γ) Η βρετανική διοίκηση αντιμετώπισε ορθώς τους κατοίκους της Κύπρου σαν δύο ισότιμες κοινότητες αφού οι Έλληνες Ορθόδοξοι αποτελούσαν το 55% του πληθυσμού και οι μουσουλμάνοι το 40%.

δ) Ιδιαίτερα σημαντική παρουσία στους Βαλκανικούς Πολέμους του 1912-1913 είχαν οι Κύπριοι ως εθελοντές.

ε) Το 1915 η Βρετανία, για να προσελκύσει την Ελλάδα στο πλευρό της Αντάντ, της πρόσφερε την Κύπρο.

στ) Η εξέγερση του ελληνορθόδοξου πληθυσμού το 1931 με τη βοήθεια του ελληνικού κράτους είχε ως αποτέλεσμα την αυτονόμηση της Κύπρου.

Ο καθηγητής μπορεί να αντλήσει κάποιες πληροφορίες για τις απαντήσεις κάνοντας κλικ στο “κείμενο”, αφού πρώτα έχει πληκτρολογήσει τη χρονολογία που τον ενδιαφέρει. Θα πρέπει να δώσει όμως περισσότερες διευκρινιστικές πληροφορίες για κάθε απάντηση.

Οι σωστές απαντήσεις είναι οι εξής: α Σ, β Λ, γ Λ, δ Σ, ε Σ και στ Λ.

*

4) Να αναφέρετε τι γνωρίζετε για τα παρακάτω γεγονότα και πρόσωπα από την ιστορία της Κύπρου κατά τη δεκαετία του 1950.

Δημοψήφισμα για την ένωση με την Ελλάδα

Μακάριος Γ'

ΕΟΚΑ

Διγενής

Τριμερής Διάσκεψη Συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τη χρονολογία 1950 και κάνει κλικ στο “κείμενο”, όπου επιλέγει τις πληροφορίες που αφορούν τις απαντήσεις, προχωρώντας έως το 1959. Παράλληλα δίνει πρόσθετες πληροφορίες και για τα γεγονότα και πρόσωπα που αναφέρονται αλλά και για όλα όσα κρίνει απαραίτητο, για να αποκτήσουν οι μαθητές μία συνολική εικόνα των εξελίξεων στο Κυπριακό μέχρι την ανεξαρτησία.

5) Να αναφέρετε τι γνωρίζετε για τα γεγονότα στην Κύπρο το 1964 και το 1974

Ο καθηγητής πληκτρολογεί τις ημερομηνίες 1964 και 1974 και κάνει κλικ στο “κείμενο”, όπου επισημαίνει τις πληροφορίες που αφορούν την ερώτηση. Πέρα από τις πρόσθετες πληροφορίες που μπορεί να δώσει ο καθηγητής, προσδιορίζει στο χάρτη τα όρια της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο και την πορεία των επιχειρήσεων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγικά	3
------------------	---

Β' Γυμνασίου

1. Οι απαρχές της παρακμής της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και οι εξελίξεις στην Ευρώπη από το 1000 έως το 1204	5
2. Η παρουσία και η εξάπλωση των Σελτζούκων Τούρκων στη Μικρά Ασία.....	9
3. Οι νορμανδικές επιδρομές στη βυζαντινή αυτοκρατορία και οι επιπτώσεις τους.	16
4. Οι σταυροφορίες	20
5. Η κρίση της φεουδαρχίας στη δύση	24
6. Οι εδαφικές διαφοροποιήσεις στον ευρύτερο χώρο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας από το 1204 έως το 1453.....	29
7. Η τελευταία αναλαμπή και η πτώση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας (1261-1453).	33
8. Η εμφάνιση και η προέλαση των Οθωμανών Τούρκων έως την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης.....	40
9. Οι εμφύλιοι πόλεμοι στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία κατά το 14ο αιώνα.	47
10. Η δράση των Βουλγάρων και των Σέρβων στο βαλκανικό χώρο από το 1000 έως το 1453.	52

Γ' Γυμνασίου

1. Αναγέννηση και Θρησκευτική Μεταρρύθμιση.....	58
2. Οι ανακαλύψεις των νέων χωρών και οι πολιτικές εξελίξεις στη Δυτική Ευρώπη το 16ο - 17ο αιώνα.	61
3. Η Ρωσία το 18ο αιώνα και η παρουσία της στις ευρωπαϊκές εξελίξεις.	65
4. Οι Έλληνες στην περίοδο της Τουρκοκρατίας.	69
5. Η Γαλλική Επανάσταση και η εξάπλωση της Γαλλίας κατά την εποχή του Ναπολέοντα.	74
6. Η Ελληνική Επανάσταση	77
7. Η πορεία του Ελληνικού Κράτους από το 1832 έως το 1912 και οι εξελίξεις στα εθνικά θέματα.	84
8. Η κρίσιμη δεκαετία 1912-1922 για την Ελλάδα και ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος .	90
9. Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και ο μεταπολεμικός κόσμος.	100
10. Οι εδαφικές διαφοροποιήσεις του Ελληνικού Κράτους το 19ο και 20ο αιώνα μέσα από τις διεθνείς συνθήκες.	107

Β' Λυκείου

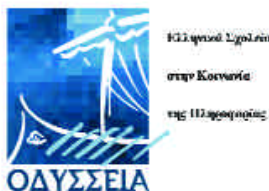
1. Οι σχέσεις του Βυζαντίου με την υπόλοιπη Ευρώπη από το 1000 έως το 1204. .	115
2. Οι Σταυροφορίες και οι συνέπειές τους.....	120
3. Τα Λατινικά κράτη στον ελλαδικό χώρο και η ελληνική αντίσταση ως το 1453..	123
4. Η Παλαιοιολόγια Περίοδος και η τουρκική προέλαση	129
5. Η επέκταση των Οθωμανών στην Ευρώπη. Ακμή και παρακμή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας	135
6. Η συνέχιση της Λατινοκρατίας στον ελληνικό χώρο και το τέλος της.....	138
7. Η θρησκευτική μεταρρύθμιση και η αντιμεταρρύθμιση.....	142
8. Η περίοδος του τριαντακονταετούς πολέμου	145
9. Διαφωτισμός και Γαλλική Επανάσταση	149
10. Οι Ναπολεόντειοι πολέμοι	152

Γ' Λυκείου

1. Η κατάσταση στην Ευρώπη πριν από την Ελληνική Επανάσταση	156
2. Η Ελληνική Επανάσταση και η ίδρυση του Ελληνικού Κράτους	163
3. Η περίοδος της Βασιλείας του Όθωνα στην Ελλάδα	169
4. Το Ανατολικό Ζήτημα και οι βαλκανικοί εθνικισμοί	172
5. Η δημιουργία εθνικών κρατών στην Ευρώπη	182
6. Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι	187
7. Ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος, οι συνθήκες ειρήνης και ο Μικρασιατικός Πόλεμος..	194
8. Πρόσφυγες και μετανάστες κατά τη δημιουργία νέων κρατών	204
9. Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, ψυχρός πόλεμος και ευρωπαϊκή σύγκλιση	209
10. Η πορεία του Ελληνισμού της Κύπρου	217

Το λογισμικό **Ιστορικός Άτλαντας Centennia** εξελληνίστηκε και προσαρμόστηκε στο πλαίσιο του έργου **ΚΙΡΚΗ**, αντικείμενο του οποίου είναι ο εξελληνισμός και η προσαρμογή στις ανάγκες του Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συστήματος ώριμων και καταξιωμένων προϊόντων εκπαιδευτικού λογισμικού της διεθνούς αγοράς καθώς και η αναπαραγωγή και διανομή των προϊόντων αυτών σε 350 σχολικά εργαστήρια.

Το έργο για το διάστημα 2000-2003 χρηματοδοτείται από το **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κοινωνίας της Πληροφορίας (ΚτΠ)**, Γ'ΚΠΣ, Μέτρο 1.2. (Φορέας Υλοποίησης & επίβλεψης υποέργων: Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών (Ε.Α.ΙΤΥ). Φορέας Χρηματοδότησης: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Επίβλεψη: Διεύθυνση Συμβουλευτικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού & Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων και Γραφείο Κοινωνίας της Πληροφορίας του Υπ.Ε.Π.Θ.. Πιστοποίηση: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο).

Η ΚΙΡΚΗ αποτελεί συνέχεια αντίστοιχου έργου της Ενέργειας **Οδύσσεια - Ελληνικά Σχολεία στην Κοινωνία της Πληροφορίας**, το εθνικό πρόγραμμα παιδαγωγικής ένταξης των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) σε όλο το εύρος του εκπαιδευτικού συστήματος, το οποίο χρηματοδοτήθηκε για το διάστημα 1996-2001 από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης - ΕΠΕΑΕΚ, Β' ΚΠΣ του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Το πρόγραμμα περιλάμβανε:

- ανάπτυξη κατάλληλης υποδομής σε 385 σχολεία εφαρμογής (εγκατάσταση σχολικών εργαστηρίων στα οποία υποστηρίζεται η διδασκαλία διαφόρων μαθημάτων, δικτύωση στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο, τοπική και εξ αποστάσεως τεχνική υποστήριξη),
- μεταπτυχιακή εκπαίδευση 95 επιμορφωτών (καθηγητές όλων των ειδικοτήτων) σε εξειδικευμένα ετήσια πανεπιστημιακά προγράμματα, οι οποίοι ανέλαβαν τη
- διαρκή ενδοσχολική επιμόρφωση των 5.500 εκπαιδευτικών που υπηρετούσαν στα σχολεία αυτά -και όχι μόνο- ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν στην κύρια καθημερινή σχολική δραστηριότητά τους
- διερευνητικό, διαθεματικό εκπαιδευτικό λογισμικό (αναπτύχθηκαν ή προσαρμόστηκαν συνολικά 72 πακέτα εκπαιδευτικού λογισμικού (<http://edsoft.cti.gr/>), διαφόρων μεγεθών και επιπέδου ωριμότητας, από κοινοπραξίες φορέων που συνδυάζουν τεχνική, παιδαγωγική και παραγωγική τεχνογνωσία (Πανεπιστήμια, Ερευνητικά Ινστιτούτα, Εταιρίες Πληροφορικής, Εκδότες).

Στην υλοποίηση του προγράμματος αυτού συμμετείχαν πάνω από 1000 επιστήμονες, παιδαγωγοί, μηχανικοί και διοικητικοί υπάλληλοι, οι οποίοι εργάστηκαν σε 57 πανεπιστημιακά τμήματα, 53 εταιρίες και 18 μουσεία, ιδρύματα και ερευνητικά κέντρα.

Στο πλαίσιο της ΚΙΡΚΗΣ εξελληνίστηκαν και προσαρμόστηκαν συνολικά 22 προϊόντα εκπαιδευτικού λογισμικού τα οποία επιλέχθηκαν μέσα από δεκάδες καταξιωμένα προϊόντα της διεθνούς αγοράς (6 προϊόντα χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ, Β'ΚΠΣ και άλλα 16 στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Κοινωνίας της Πληροφορίας, Γ'ΚΠΣ). Τα πακέτα εκπαιδευτικού λογισμικού αποστέλλονται στα σχολεία μετά από αξιολόγηση του Γραφείου Πιστοποίησης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ως προς την παιδαγωγική τους αρτιότητα και του Ε.Α.ΙΤΥ ως προς την τεχνολογική τους αρτιότητα.

Η δημόσια χρηματοδότηση της προσαρμογής των υποέργων της ΚΙΡΚΗΣ εξασφαλίζει ότι η τιμή πώλησης του παρόντος λογισμικού στην Ελληνική αγορά δεν υπερβαίνει την αντίστοιχη στη διεθνή αγορά.

**Κέντρο Πληροφόρησης Οδύσσειας: Infodesk.Odyseia@cti.gr
<http://Odyseia.cti.gr/kirki/>**

